

novi matajur

tednik slovencev videmske pokrajine

ČEDAD / CIVIDALE • Ulica Ristori 28 • Tel. (0432) 731190 • Fax 730462 • E-mail: novimatajur@spin.it • Poštni predal / casella postale 92 • Poštnina plačana v gotovini / abbonamento postale gruppo 2/50% • Tednik / settimanale • Cena 1,00 evro

TAXE PERÇUE 33100 Udine
TASSA RISCOSSA Italy

št. 9 (1658)
Čedad, četrtek, 4. marca 2010

naš časopis
tudi na
spletni strani

www.novimatajur.it

Carenze strutturali dell'edificio, si muove il Comune La scuola bilingue costretta al trasloco

Una notizia che è come un fulmine a ciel sereno, anzi una scossa. Il Comune di S. Pietro al Natissone si sta apprestando a predisporre un'ordinanza di sgombero degli edifici di viale Azzida che ospitano l'Istituto comprensivo bilingue. Il sindaco Tiziano Manzini si è detto in qualche modo costretto, dopo aver letto i risultati di una perizia che ha evidenziato carenze strutturali, e non solo antisismiche, nell'edificio. In altre parole, in caso di un forte terremoto difficilmente la struttura reggerebbe.

Sono state ore movimentate, quelle dei primi giorni di questa settimana, alla ricerca di un'alternativa che pare sarà comunque transitoria, fino alla fine dell'anno scolastico.

Ieri, mercoledì 3 marzo, Manzini si è incontrato con alcuni responsabili del convitto Diacono, che gestisce il 'collegio' di S. Pietro. Poi ha spiegato gli ultimi avvenimenti, non negando di avere ancora una piccola speranza che lo sgombero si possa almeno rimandare. "Sono preoccupati tutti, io più degli altri. Appena ho avuto in mano la perizia ho chiamato i miei colleghi sindaci, i dirigenti scolastici, ho parla-

to con il prefetto vicario di Udine e con il responsabile della Protezione civile regionale, infine con l'assessore regionale all'istruzione Molinaro, che mi ha detto: se il problema è antisismico non preoccuparti, se è statico devi agire, è sotto la tua responsabilità."

La perizia in questione, richiesta dal Comune in ottobre, parla in effetti di "verifica statica sufficiente per tutti i tratti murali meno uno". È quel "meno uno" che cambia ogni cosa, spiega Manzini, perché certifica, appunto, una carenza a livello strutturale che non può essere sottovalutata. (m.o.)

segue a pagina 2

Prepletano kulturno življenje Benečije in Soške doline

V Kobaridu tridnevna pobuda v duhu sodelovanja

Je že tretje leto, ki v Kobaride organizirajo prireditve, kjer se predstavljajo razne inicijative z adne an druge strani meje.

V petak, 26. februarja, so se srečanja začela v prostorih Fundacije poti miru, kjer je najprej parnesu svoj pozdrav kobariški župan Robert Kavčič, potlé pa je Aldo Klodič predstavu suo-

jo pesniško zbirko 'Duhor an luna', ki jo je izdalo kulturno društvo Ivan Trinko. Vičér so pa dopolnili mladi Beneškega gledališča kupe z Davidom Klodičem, Barski oktet an oktet Simon Gregorčič iz Kobarida, medtem ko na koncu so odparli razstavo Daria Simaza 'Benečija v fotografiji'.

beri na strani 5

BKD o prepovedi slovenščine med fašizmom

Zgodovinar Faustino Nazzi in Giorgio Banchig

Obdobje fašistične nadvlade je bilo v ospredju predzadnjega srečanja v sklopu letošnjih zgodovinskih namenjenih Beneških kulturnih dnevov, ki jih je že drugič zapored organiziral Inštitut za slovensko kulturo pod pokroviteljstvom Pokrajine Videm in Občine Špeter.

O odnosih med državo, cerkvijo in civilno družbo v Beneški Sloveniji v obdobju fašizma je 25. februarja predaval zgodovinar Faustino Nazzi, ki je o tem vprašanju napisal tudi knjigo (in je avtor številnih drugih publikacij, op.a.), številna publika, ki se je zbrala v občinski dvorani v Špeteru, pa si je nato lahko ogledala še dokumentarno-igrani film RTV Slovenija »Šola pod fašizmom« scenarista Jadrana Sterleta, ki je v njem tudi pripovedovalec.

beri na strani 3

V Ukvah končno kulturni dom

Včasih se tudi iz dramatičnih dogodkov razvije nekaj pozitivnega. Tako je bilo tudi v Ukvah v Kanalski dolini, kjer so s pomočjo prispevkov prejetih po uničujoči poplavi iz leta 2003 prenovili stavbo bivše mlekarne in v njej uredili pravo kulturno središče, za katerega upajo, da bo odslej čim bolj živo.

Pomembno vlogo je pri tem odigralo Slovensko kulturno središče Planika, ki bo vsaj trideset let domovalo v novem ukovskem kulturnem centru, kot je na njegovi predstavitvi povedal predsednik slovenske organizacije Rudi Bartaloth. "Takoj po neurju so nam Slovenci iz Italije in Koroške, pa tudi iz matične domovine izkazali svojo solidarnost, tako da nam je uspelo zbrati precej denarja za popravo škode, ki jo je povzročila poplava. V dogovoru z vaško skupnostjo in krovnicima organizacijama SKGZ in SSO smo sklenili, da uredimo kulturni center." (T.G.)

beri na strani 9

Na nadvse prisrčni prireditvi so tokrat prvič nastopili tudi učenci ukovske osnovne šole

Protagonisti so bili najmlajši

Dan slovenske kulture so praznovali v bivši mlekarini v Ukvah

Z zelo prisrčnim in kvalitetnim nastopom učencev ukovske osnovne šole, slušateljev izbirnih tečajev slovenščine, ki jih prireja slovensko kulturno središče Planika in gojencev glasbene šole Glasbene matice so v petek, 27. februarja, praznovali dan slovenske kulture tudi v Kanalski dolini. Prireditve je bila kot običajno priložnost za predstavitev dela in uspehov središča Planike in Glasbene matice, kot je v imenu prirediteljev poudaril Rudi Bartaloth, letos pa je bila prelomna in priložnost za praznovanje celotne skupnosti in to iz dveh glavnih razlogov.

Slovenski kulturni praznik obeležujejo v Kanalski dolini že kakih dvajset let, prvič

so tokrat na njem nastopili učenci osnovne šole iz Ukev, kjer letos imajo v vsakem razredu tedensko uro pouka slovenskega jezika.

beri na strani 8

ZVEZA BENEŠKIH ŽEN _ UNIONE DONNE DELLA BENEGIA Giornata internazionale della donna Mednarodni dan žena

ŠPIETAR _ SAN PIETRO AL NATISSONE

5.3.2010 20.00

centro culturale sloveno _ slovenski kulturni center

»Emozioni«

Incontro di arte al femminile con il gruppo culturale Artedonna 2010: Adriana Scignaro - fotografia, Tiziana Pauletto - pittura, Christine Teulon - poesia, Franca Valtinger - musica

8.3.2010 20.00

sala polifunzionale _ večnamenska dvorana

BENEŠKO GLEDALIŠČE

»VSEGA NO MALO«

preprava: Marina Cernigoi, Emanuela Cicigoi _ pomoč: Marjan Bevk _ igrajo: Michele Qualizza, Grazia Tomascig, Teresa Trusgnach, Bruna Chiuch, Marco Predan, Anna Bernich

Za rezultat bistveni pritiski Slovenije Manjkajoči milijon je rimska vlada dodala

Pred zadnjo postajo je rimskega vlada prisel manjkajoči milijon evrov za delovanje slovenske manjšine v Italiji in njenih institucij. Denar, ki bo zvišal predvideno podporo štirih milijonov evrov na lanskih pet, bo Slovenije bistvena, ob prizadevanjih premiera je zato potrebno omeniti vsaj še zunanega ministra RS Samuela Žbogarja in ministra za Slovence v tujini in po svetu Boštjana Žekša. Kar nam je znano, so v Rivi-
vlada dodelila z dekretom, ki črpa sredstva iz fonda predsedstva vlade. Ker gre za že odobrene fonde, s katerimi lahko predsednik vlade ukrepa, je torej dovolj odlok, ki ne potrebuje potrila v parlamentu. Berlusconi je s sklepom udeležil obljubo, ki jo je dal predsedniku slovenske vlade Borutu Pahorju. Dodatni milijon pa je terjal veliko naporov in diplomatskih stikov krovnih organizacij SKGZ in SSO, v Italiji Slovincem naklonjenih strank, v prvi vrsti je treba omeniti senatorko Tamaro Blažina, in drugih subjektov. Seveda je bila teža

mu posegli tudi nekateri desnosredinski delžni politiki. Skratka, zavrtel se je mednarodni stroj za milijon evrov, ki bo dodeljen in razdeljen letos.

Predstavniki slovenske manjšine in tudi iz Slovenije pa opozarjajo, da je denar dobrodošel, je pa pomembno "una tantum". Tremontijev finančni zakon namreč dodeljuje za prihodnje leto slovenski manjšini le 3 milijone evrov, kar bi izničilo učinke sedanjega milijona ter bi pahnilo slovenske ustanove in organizacije v resnično dramatični položaj. (ma)

beri na strani 4

Avviato il procedimento per lo sgombero dell'edificio

Scuola bilingue: "Qui c'è solidarietà, ora va trovata una soluzione stabile"

dalla prima pagina
Cosa fare ora? L'amministrazione, come detto, si sta attivando. Al momento esistono delle disponibilità, in particolare, spiegava mercoledì 3 marzo ancora il sindaco, tre aule della scuola media Alighieri, tre o quattro recuperabili nell'ala nord dell'ex istituto magistrale, tre nel 'college', dove si potrebbe individuare anche la mensa, a Savogna sarebbero disponibili altre tre aule mentre per Pulfero i due sindaci dovevano ancora affrontare la questione. Rimarrebbero da trovare gli spazi per il personale e la direzione.

Lo stesso Manzini affermava di aver riscontrato grande disponibilità da parte di tutti i soggetti interessati. Compreso l'Istituto comprensivo bilingue, la cui dirigente scolastica Živa Gruden ci tiene soprattutto a fare sapere che sia il personale che i genitori degli oltre 200 alunni hanno reagito con una grande solidarietà, all'insegna del "difficoltà ne abbiamo sempre avute, abbiamo fatto tanto e supereremo anche questa".

"Dopo quindici anni in questo edificio - spiega la dirigente - non è facile per noi lasciarlo. Sarebbe stato meglio farlo a fine anno scola-

stico, con più tempo, ma i riscontri della perizia sono quelli. Spero ci sia il minor numero possibile di problemi per i genitori, e se si dovrà decidere una sospensione

delle lezioni per il trasloco, spero non duri molto. L'altro aspetto è quello di cosa accadrà dopo, dal prossimo anno scolastico bisognerà trovare una soluzione stabile e che comunque mantenga la compattezza e le caratteristiche di questa realtà scolastica, quel valore aggiunto rappresentato dall'insegnamento della lingua slovena." (m.o.)

Cemur, stop alla centrale ad olio

"La società che doveva realizzare la centrale elettrica a olio vegetale a Cemur ha gettato la spugna: esasperata dai temporeggiamenti della Comunità montana del Torre, Natisone e Collio e dal suo gioco al rialzo per l'assegnazione del capannone, ha deciso di proporre il progetto altrove". Con queste parole è stata resa nota nell'ultimo consiglio comunale dal sindaco di S. Leonardo, Giuseppe Sibau, con rammarico, la notizia della rinuncia alla realizzazione della controversa opera. L'annuncio ha incontrato il favore delle minoranze, che vedono così soddisfatto il volere dei cittadini, fortemente preoccupati dal progetto.

Sibau tuttavia non si dà per vinto: "Troveremo altri investitori per realizzare un'attività che crediamo porti ricchezza ed opportunità al territorio". Prima però verrà sottoposto alla popolazione un questionario per valutarne la preparazione in campo ambientale e solo dopo verranno organizzate delle serate informative. "Il questionario non serve, l'importante è rendere tutti partecipi delle decisioni, non andare contro le necessità e la volontà degli abitanti e promuovere interventi che soddisfino le reali esigenze delle persone" ha affermato Paolo Dreossi, consigliere di minoranza. Il riferimen-

to è alle tariffe dei servizi: la mensa scolastica è aumentata del 25% (da 3,20 a 4,00 euro), la tariffa rifiuti per il 2010 aumenterà di oltre il 13%. "Non potevamo sapere che ci sarebbe stata una tale crisi" si è giustificato Sibau. I due gruppi di minoranza, tuttavia, sottolineano la poca lungimiranza e la volontà di portare avanti progetti faraonici (caserma dei carabinieri, piazza di Scrutto, palestra di roccia) invece di dare servizi efficienti e a prezzi ragionevoli agli abitanti. "Per la passerella di Scrutto avete utilizzato 47.000 euro dell'avanzo di amministrazione - ha tuonato il consigliere Stefano Predan - che ora avremmo a disposizione per venire incontro alle necessità dei cittadini". "Daremo un contributo a chi è più in difficoltà" ha risposto Sibau cercando di parare il colpo, ma di fatto la copertura economica di tali contributi non esiste.

Ulteriore importante vittoria delle minoranze è stata la mozione presentata congiuntamente sull'aggiornamento del piano regolatore comunale. Per il consigliere Antonio Comugnaro "presto le famiglie che aspettano da anni di realizzare fabbricati o ampliamenti potranno finalmente farlo, determinando importanti ricadute economiche".

Gospodarski optimizem se v Sloveniji krepi

V Sloveniji se gospodarski optimizem krepi v predelovalnih dejavnostih in v storitvah, ne pa v trgovini na drobno, medtem ko se v gradbeništvu krepi črnogledost. Tudi v EU se pričakovana popravljajo, ugotavlja februarjska številka Gospodarskih gibanj, ki jih izdaja ljubljanski Ekonomski inštitut pravne fakultete, ki jo vodi priznani gospodarski strokovnjak Jože Mencinger.

Zdajšnji svetovna in slovenska kriza sta nastali zaradi prevelike ponudbe, ki je povpraševanje ne dohaja, opozarja Mencinger. Zato varčevanje s krčenjem socialnih pravic, odslavljanjem »odvečnih« učiteljev, vzgojiteljic, državnih uradnikov lahko krizo le poglobi, saj vse to domače povpraševanje še bolj manjša, ne zagotavlja pa povečanja tujega povpraševanja, ki je za izhod ključno. Odpuščeni oziroma upokojeni bodo samo prenehali ustvarjati in bodo prešli na financiranje iz drugih javnih blagajin, ki jih bo seveda prav tako treba napajati z davki. Ne gre pričakovati, da bo Slovenija tako kot pred krizo prehitela EU. Slovenija se je namreč v hazarderskem obdobju, torej v letih od 2005 do 2008, vrnila med »tranzicijske« države, katerih rast je slonela na tujem varčevanju.

Mencinger ugotavlja, da tudi EU pri načrtih že dolgo le leporeči. Pred krizo so se proračunski primanjkljaji članic skrčili pod tri odstotke BDP. Toda takoj ko je rast oslabela - torej še pred krizo -, so določila pakta stabilnosti postala moteča, saj krčenje gospodarske aktivnosti neizogibno povzroči rast primanjkljaja javnih financ.

Univerzitetni profesor ugotavlja, da so se ob koncu minulega leta resnična gibanja približala optimističnim pričakovanjem. Izvozna povpraševanje se je okrepilo. Med sestavinami domačega trošenja se je okrepilo le trošenje države. Naložbe in trošenje prebi-

valstva so se zmanjšali. Krepitev izvoza se je začela že v drugi polovici minulega leta in se je z decembrsko okrepitevijo le nadaljevala. Letni trgovinski primanjkljaj je bil skromen, čeprav je skok blagovnega primanjkljaja v decembru letni saldo poslabšal.

Gospodarski optimizem se - razen v gradbeništvu - povečuje. Počasi se vrača tako doma kot tudi širše v Evropi. Kot kaže anketa statističnega urada, se je januarja letos v primerjavi z decembrom gospodarska klima izboljšala za štiri odstotne točke, v zadnjem letu se je izboljšala za 17 točk, vendar za dolgoletnim povprečjem še zaostaja 14 odstotnih točk.

Ta premik se je zgodil zlasti s pomočjo večjega zaupanja v predelovalnih in v storitvenih dejavnostih. V gradbeništvu je zaupanje znova močno upadlo in niti v naslednjih treh mesecih pričakovanja niso dobra. Glavna omejitev je nezadostno povpraševanje in velika konkurenca v panogi.

Industrijska proizvodnja se je nekoliko povečala. Decembra je naraščala 3,7 odstotka na leto. Število brezposelnih še narašča, a tudi število novozaposlenih. Razlike v rasti cen med območjem evra in Slovenijo je lani v največji meri porajalo le različno povečanje cen energije in velik prispevek trošarin. Čeprav so se lani cene storitev povečale precej bolj kot cene blaga, so pričakovanja glede višanja cen pri storitvah še vedno precej bolj umirjena kot pri blagu.

Gibanja v drugih evrskih državah so podobna: kreditni krč je tam še močnejši, depoziti pa naraščajo nekoliko hitreje. Lanski primanjkljaj na tekočem računu je bil le desetina predlanskega, a se je zgodil ob izjemnem padcu aktivnosti in še večjem padcu trgovinske menjave. Obveznosti Slovenije do tujine so se nekoliko zmanjšale. Zadolžitve države je omogočila veliko razdolžitve bank in gospodarstva.

Pismo iz Rima

Stojan Spetič

Kakšna zmeda! V Laciju in Lombardiji so zavrnili liste doma svobodščin zaradi formalnih pomanjkljivosti.

Dogodek v Laciju je naravnost grotesken. Mož, ki bi moral predložiti liste s podpisi in potrebno dokumentacijo je doma pozabil simbole, šel ponje in nato še na malico. Tako je v sodne urade prispel z zamudo, ko je rok za predstavitev list že potekel. Da je bila mera polna, so narobe, brez potrebnih podpisov, predstavili tudi »predsedniški seznam« kandidatke desne sredine Renate Polverini. To seveda ne pomeni, da ne more zmagati. Če bo imela večino glasov, bo pač gu-

vernerka, a z večino, ki bo v marsičem drugačna, bolj desna kot sredinska.

V Lombardiji so listo desnorsredinskega kandidata Roberta Formigonija predložili z nekaj manj kot 4 tisoč

podpisi, toda več kot pet sto jih je bilo ponarejenih ali nepotrjenih. Zato so jo pristojni volilni uradi zavrnili.

Vprašati se moramo, ali je vse to mogoče. Navsezadnje so v Italiji formalnosti za predstavitev list nespremenjene že več kot pol stoletja. Poznajo jih vsi, saj so volitve skoraj vsako leto.

Kaj se je torej zgodilo, da so se predstavitelji desnorsredinske liste zmotili?

Zlobni jeziki pravijo, da je v ozadju spopad med Berlusconiem in Finijem. Za kaj? Za nasledstvo in torej oblast v koaliciji in stranki. Berlusco-

nijevi pristaši naj bi torpedirali Renato Polverini, ki je Finijeva miljenka, ker so na njenem mestu želeli ministro Giorgio Meloni.

V Lombardiji pa naj bi maščevanje doletelo Formigonija, ki si tudi domišlja, da bo postal Berlusconijev naslednik, ko bo le-ta izpregel leta 2013, star skoraj 77 let.

V takih pogojih bi morala levosredinska naveza upati na uspeh, pa ne. Predvsem zaradi svoje nedorečenosti. Kajti tudi v levi sredini je zmeda velika pod nebom. Ponokod so demokrati povezani s Casinijevimi sredinci, spet drugje z vsemi, tudi s komunisti. V par deželah pa so sami, brez levice.

Kombinacij je nič koliko, kakor če bi vsak preizkušal svoj recept. Zato pa se vse stranke boje, da veliko naveličanih državljanov tokrat enostavno ne bo volilo.

Italijo medtem pesti kriza, kakršne ne pomnijo desetletja. Na volitvah se to ne bo poznalo.

kratke.si

Visita del premier Pahor in Bosnia

Accompagnato da una nutrita delegazione di operatori economici e quattro ministri, martedì 2 marzo il premier sloveno è stato in visita ufficiale in Bosnia dove ha incontrato il collega bosniaco Nikola Špirić ed il parlamento. Al centro dell'attenzione il rafforzamento della cooperazione economica tra i due paesi, ma anche la conferenza internazionale per i Balcani occidentali che la Slovenia organizzerà il prossimo 20 marzo.

Trieste e Capodistria visti da Shanghai sono una cosa sola

NAPA (North adriatic ports association) è un'associazione appena fondata a Trieste che riunisce i porti di Trieste, Venezia, Ravenna e Capodistria. Alla base dell'accordo la convinzione che i porti dell'Alto Adriatico possano contemporaneamente collaborare e competere tra di loro e soprattutto che ognuno preso singolarmente sia troppo debole. Insieme possono fare promozione e calamitare i traffici tra l'Oriente e l'Europa centro-orientale.

Alla presidenza lo sloveno Gregor Veselko

Il NAPA ha stabilito la propria sede a Trieste, mentre la presidenza è a rotazione e per i primi sei mesi è stata affidata al presidente di Luka Koper, il porto di Capodistria, Gregor Veselko. I prossimi impegni prevedono la partecipazione congiunta alla Fiera mondiale della logistica che si terrà a Shanghai e la presentazione dell'iniziativa ai rispettivi governi italiano e sloveno. Con l'entrata della Croazia all'UE aderirà anche il porto di Fiume.

Il ministro lascerà per problemi di salute?

Venerdì scorso è stato ricoverato a Lubiana il ministro della salute Borut Miklavčič che aveva avuto problemi di salute molto seri già l'anno scorso. Il ministro ha già fatto ritorno a casa, ma il quesito è ora se possa continuare a guidare un ministero così impegnativo. Il premier Pahor ha dichiarato che non intende fare più pressioni su Miklavčič perchè rimanga al suo posto. Si tratta di una scelta prima umana che politica, ha detto.

Grande festa per i 100 anni di Matilda Vidmar

Matilda Vidmar, una delle circa 20 Alessandrine ancora in vita, è stata festeggiata nei giorni scorsi nel goriziano in occasione del suo centesimo compleanno. Erano chiamate Alessandrine le slovene che dalla metà del 19. secolo agli anni sessanta del secolo scorso hanno lavorato ad Alessandria d'Egitto come balie, cuoche, custodi, governanti e sarte. Un fenomeno migratorio importante che ha riguardato dalle 4500 alle 8000 giovani donne slovene.

s prve strani
Italijanski zgodovinar je poslušalcem razložil, kako se je s časom spremenil odnos cerkvene oblasti do Benečanov, oziroma kako je nanjo vplival fašistični režim. Posebej pa je izpostavil vlogo, ki jo je v tem obdobju odigral mons. Ivan Trinko. Še leta 1920 je Vatikan v zvezi s polemiko, ki se je razvnela med škofom Rossijem in duhovniki v Benečiji zaradi različnih pogledov na pridiganje v slovenščini, poudaril pomen maševanja v slovenščini, oziroma v tistem jeziku, ki je vernikom najbolj razumljiv. Prav zaradi tega bi se morali tudi italijanski duhovniki v semenišču učiti slovensko, tako da bi lahko tudi ti svoj poklic primerno opravljali v krajih, kjer živi v glavnem slovensko prebivalstvo. Tri leta kasneje se je v Špetru odvijal velik evharistični kongres, na katerem se je zbralo kar 8000 vernikov. Prevladovalo je veselo vzdušje in navdušenje, po maši pa so vsi skupaj zapeli slovensko pesem »Bog bodi zahvaljen«.

Razmere pa so se v naslednjih letih hitro spremenjale. Leta 1928 je semenišče v Vidnu sicer prejelo prispevek 9.000 lir za učenje slovenščine, namen tečaja pa je bil ta, da se usposobi italijanski duhovniki za pridiganje v pretežno slo-

O prepovedi rabe slovenščine v cerkvah in šolah med fašizmom

Na Beneških kulturnih dnevih predavanje Faustina Nazzija in Sterletov film

Predavanje in film o fašizmu sta v občinsko dvorano v Špetru privabila številno publiko

venskih vaseh in da bi ti s časom začeli maševati le v italijanščini in tako prispevali k poitalijančevanju prebivalcev. Že leta 1931 je prefekt Motta prijavil župnike, ki so še vedno maševali v slovenščini, nadškof Nogara, ki se ni želel zameriti fašistični oblasti, pa je samo previdno predlagal, naj bi bil pri pridigah prehod s slovenščine na italijanščino postopen, saj bi sicer tvegali upor župnikov in prebivalcev.

Takrat je ostro nastopil mons. Trinko, ki je poudaril, da bi s pridiganjem v italijanščini v večini slovenskih vaseh, katerih prebivalci so vsekakor že večkrat dokazali svojo predanost Italiji, delovali v popolnem nasprotju s kanoničnim pravom, ki predpisuje maševanje v jeziku, ki je vernikom najbližji. Kasneje je Trinko opozoril tudi na nasilje in

pritiske, ki so jih fašisti izvajali nad prebivalci, zato da bi jih prisilili, naj podpišejo dokument, s katerim bi podpisniki zahtevali, naj bodo pridige le v italijanščini.

Poleti leta 1933 je fašistična oblast, ki jo je v Vidnu predstavljal prefekt Temistocle Testa, prepovedala ponatis slovenskega katekizma in napovedala, da bodo vse kopije, ki jih bodo našli, zasežene. Testa je tudi zahteval, naj župniki do konca leta ob nedeljah izmenično mašujejo v slovenščini in italijanščini, nato pa le v italijanščini. Duhovniki so upali, da se bo cerkvena oblast temu uprla, a nadškof Nogara je, v pričakovanju navodil iz Vatikana, ukazal, naj župniki pridigajo v italijanščini, v slovenskem narečju pa naj bo le kratka obnova. Takrat sta tudi v imenu ostalih župnikov posegla don Zufferli in don Cramaro, ki sta v Rimu predstavila težave, ki bi jih s tako obliko maševanja imeli predvsem otroci, ki se italijanščine naučijo šele v šoli in torej pridig dolgo ne bi razumeli. Dosegla sta le dovoljenje za del-

Durante il fascismo in primo piano la figura di mons. Ivan Trinko

Alle Giornate culturali della Benecia, nella relazione dello storico Faustino Nazzia sui rapporti tra Chiesa, Stato e società civile nel periodo del fascismo, è stato messo in evidenza l'importante ruolo che ha avuto in quell'epoca monsignor Ivan Trinko, che ha difeso con coraggio e determinazione la sua gente ed i loro diritti quando dall'alto cominciavano ad arrivare le prime imposizioni riguardanti l'uso della sola lingua italiana nelle prediche e nell'insegnamento del catechismo. Provvedimenti di carattere eccezionale anche nel panorama internazionale, dove mai l'autorità ecclesiastica si è dimostrata disposta a piegarsi al volere del-

l'autorità civile.

Trinko non era affatto d'accordo con il prefetto Motta e con l'arcivescovo Nogara che vedeva il problema linguistico nelle Valli del Natosone, dove la maggioranza della popolazione era slovena, un elemento di disturbo da superare gradualmente, con una penetrazione pacifica, per non suscitare dannose reazioni sociali e politiche tra il clero e tra gli abitanti delle Valli.

Per Trinko l'uso della lingua slovena in chiesa era un diritto naturale da salvaguardare a tutti i costi, previsto anche dal Diritto Canonico che voleva che i fedeli fossero istruiti nella lingua che è loro più familiare, opinione tra l'altro condivisa dal papa precedente.

no uporabo slovenščine z otroki, v pridigah, ki so bile namenjene odraslim, pa so bili odtlej prepovedani tudi slovenski povzetki. Tudi sam Trinko takrat ni imel večjega uspeha in Cerkev se je takrat popolnoma podredila volji fašistične oblasti.

Veliko zanimanje je med publiko požel tudi film o šolanju otrok v času fašizma na slovenskih ozemljih. V šolstvu je italijanska oblast izvajala močan asimilacijski pritisk, ki se je spremenil v popolno italijanizacijo z Gentilejevo šolsko reformo leta 1923.

V filmu so zbrana pričevanja nekdanjih učencev s krajev od Obale do Tolmina in od Pivke do Beneške Slovenije. Med protagonisti dokumentarno-igranega filma so tudi Benečani Giorgio Banchig, Alfonso Trusgnach in Renzo Gariup. (T.G.)

«D'altronde - scriveva Trinko - perché si deve togliere a quelle popolazioni la loro lingua, lingua che hanno conservato attraverso ben 14 secoli? Il parroco sloveno inoltre consigliava all'autorità ecclesiastica di non allearsi con quella politica fascista che voleva eliminare la lingua slovena in Benecia anche dalla chiesa, accusando i preti sloveni di fare nazionalismo. «Non è nazionalista chi difende la propria nazionalità, specialmente se la difende per ragioni religiose, ma lo è chi ingiustamente aggrede l'altrui!»

A causa delle sue lunghe lotte a favore dell'uso della lingua slovena nell'insegnamento e nelle cerimonie religiose Trinko è stato a lungo sotto minaccia di arresto e confino.

È stato inoltre esonerato dall'incarico ricevuto dalla Commissione per la Toponomastica dell'Istituto Italiano Geografico Militare di Firenze della raccolta dei toponimi relativi alla cosiddetta Slavia Italiana.

KULTURNO DRUŠTVO/CIRCOLO CULTURALE REČAN
Kupe z/In collaborazione con
Comune di Grimacco/Garmak, Ecoistituto del Friuli Venezia Giulia

Hlodič/Clodig, Kamun/Municipio
Modra dvorana/Sala blu

Petek/Venerdì 12.03.2010 ob 20.30

predstavitev bukvi / presentazione del volume

Casa Trusgnach-Vogrig Hiša Arnjejeva-Tuostova Platac/Plataz

Publicazione realizzata dall'Ecoistituto del Friuli Venezia Giulia. Il Quaderno è stato realizzato con il sostegno della Regione Autonoma Friuli Venezia Giulia e della Fondazione CRUP che hanno contribuito a finanziare fin dall'inizio il progetto "Vivere nei luoghi", finalizzato alla valorizzazione delle culture e delle tradizioni locali.

Pripravil/A cura di Francesco Chinellato
Guorila bo/Interverrà Barbara Cernetig

Razviti vsak dar, ki smo ga prejeli: to je bila gonilna sila Mirka Špacapana v njegovem vsakdanjem delu.

V teku svojega, na žalost prekratkega življenja, se je izkazal na marsikaterem področju in to nam je bilo zopet dokazano na večeru, katere smo v sredo, 17. februarja, prisostvovali v videnski palači D'Aronco.

Pred leti se je Špacapan lotil in uspešno zaključil prevod z delno uglasbitvijo zbirke sonetov slovenskega pesnika 20. stoletja Franceta Balantiča, ki nosi naslov »Gospod, za Tabo se bom zdaj napotil/Signore, dietro a Te muoverò i miei passi«.

V dvorani Ajace je najprej spregovoril videnski župan Furio Honsell, ki je pozitivno ocenil delo sklada »Blažilne nege Mirko Špacapan - Ljubez za vedno/Cure palliative Mirko Špacapan - Amore per sempre«, ki mu predseduje Manuela Quaranta Špacapan. Sklad zbira v teh

Prevod Mirka Špacapana predstavili v Vidnu

letih prispevke z namenom, da bi lahko čimprej otvorili dom za obolele za rakom.

V dvorani sta bila prisotna tudi direktor mestne knjižnice Joppi Romano Vecchiet in občinska odborica za urbanistiko Maria Grazia Santoro.

Zbirko je občinstvu stro-

kovno orisala Tatjana Rojc in obrazložila tudi zgodovinski okvir, v katerem je Balantičeva poezija nastajala.

Zaradi takratnih prepovedi jugoslovanskih oblasti je zbirka izšla šele po avtorjevi smrti v Argentini in prav v tem stoji vezna nit s Špacapanom, ki se je v tej

daljni južnoameriški državi rodil in preživel svoja zgodnja otroška leta. Naporno prevajalno delo, ki ga je Mirko opravil, je nedvomno še enkrat pripomoglo k temu, da lahko tudi italijansko prebivalstvo od blizu spozna našo bogato književnost!

Tanja Peric

Con Unikum e la Postaja sul Carso triestino

Il 20 marzo riprendono le escursioni organizzate da Unikum di Klagenfurt e Stazione di Topolò/Postaja Topolove.

Il cuore del Carso Triestino sarà la meta della prima uscita, sabato 20 marzo, appunto. Consigliamo la partecipazione in quanto è una occasione unica per esplorare una zona di non facile accesso (tra Repen e Repnič, lungo il confine con la Slovenia), in un labirinto di sentieri boschivi davvero affascinante e di grande bellezza paesaggistica.

Come sempre, lungo il percorso prenderanno vita degli interventi artistici affidati questa volta a due performer (Felix Strasser e Yulia Izmajlova) e a due musicisti (Antonio Della Marina, sax, e Zlatko Kaučič, percussioni). Il progetto, facente parte di Colpi, lo trovate alla voce Diverbio sul sito www.unikum.ac.at.

Come sempre un autobus partirà dal piazzale della nuova Stazione dei treni di Cividale, alle 8.30 per raggiungere Col (Zolla) sul Carso Triestino. Da lì partirà l'escursione che terminerà con una cena presso la ben nota 'osmica' Milič di Zgonik. Questa volta si rende necessario un contributo spese che, comprensivo di tutto, ammonta a 20 euro (cifra che vale per una persona singola ma anche per una famiglia). Prenotazioni: 334 9752517; 0432 731818; motrenok@alice.it.

Soča 2010 ali podpora podjetjem za razvoj Posočja

Vlada Republike Slovenije je objavila tri nove razpise za razvoj Posočja v okviru programa Soča 2010. Prvi zadeva spodbujanje začetnih investicij in ustvarjanja novih delovnih mest, razvoja mikro, malih in srednje velikih podjetij ter razvoja turističnih kapacitet na Bovškem, Kobarškem in Tolminskem. Na razpolago je približno 660.000 evrov.

Predmet drugega, za kate-rega je v letu 2010 na razpolago le 14.000 evrov nepovratnih sredstev od skupno 267.000 evrov, je sofinanciranje upravičenih stroškov dela podjetjem in samostojnim podjetnikom za novozaposlene osebe z najmanj srednješolsko izobrazbo oziroma so-

financiranje prispevkov za socialno varnost za zasebnike. Nadaljevalo pa se bo sofinanciranje tistih, ki so bili na razpisu uspešni v prejšnjih letih.

Tretji pa je namenjen podjetjem, ki bodo skrbela za izobraževanje in usposabljanje zaposlenih. Za to bo letos na razpolago okvirno 125.000 evrov.

Dodatne informacije o razpisih so na voljo na spletnih straneh Službe Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko (www.svlr.gov.si) in Posoškega razvojnega centra (www.prc.si).

Slednji prireja tudi posebna informativna srečanja, na katerih bodo zainteresiranim podrobno predstavili omenjene razpise.

Prvega bodo predstavili danes, 4. marca, ob 16. uri, v sejni sobi Občine Tolmin in jutri, 5. marca, ob 12. uri, v sejni sobi Doma Andreja Manfrede v Kobaridu oziroma ob 15. uri v mali dvorani Kulturnega doma v Bovcu.

Razpisa za spodbujanje zaposlovanja in samozaposlovanja ter za spodbujanje izobraževanja in usposabljanja pa bosta predstavljena danes, četrtek, 4. marca, ob 13.00 oziroma 14.00, v učilnici Posoškega razvojnega centra v Tolminu.

Izgubljena socialna zavest

Eden izmed začetnikov klasične gospodarske misli Adam Smith je leta 1776 po mučnem delu izdal znamenito knjigo *Bogastvo narode*. V njej je analiziral posledice delitve dela, tržne zakonitosti, monetarni sistem, uporabo kapitala, razliko med "naravno" in tržno ceno itd. Ni moj namen obnavljati vsebine obsežnega dela, kjer bralec zasledi tudi zanimiva pričevanja o času, v katerem je Smith živel.

Filozof in ekonomist je že upošteval vpliv nove tehnologije na gospodarstvo. Opazoval je začetek industrijske proizvodnje ter glede kmetijstva naglaševal razliko med zemljiškim posestvom, ki je deležno izboljšav in tistim, ki ga gospodar zanemarja. Med podrobnostmi je omenil tudi piščančjereje. Uvidel je, da ko se povpraševanje po kokošjem mesu večja, je koristno organizirano rediti kokoši.

Smith je opazil tudi socialne razlike. Omenil je podjetnika, ki marljivo uporablja in večja svoj kapital. Profit iz slednjega je filozof ločil od rente, ki jo daje zemlja. Omenil je delavca, ki nima ne rente in ne kapital-skega profita, ampak živi od plače. Glede delavčeve plače je Smith menil, da bi morala zadostovati za vzdrževanje družine. Opazil pa je tudi to, da nekateri mezdni delavci živijo s sredstvi, ki jim ne omogočajo takšnega življenja, ko ne bi bili raztrgani in lačni. Videl je, da so mnogi delavci brezposelni. Vse te socialne razlike, ki gredo od zemljiškega rentnika do trgovca s kapitali, podjetnika z industrijo ter delavca, ki komaj preživlja družino, so bile za Smitha nekaj naravnega. Niso ga vznemirjale. Poskušal je ugotavljati mehanizme, zakaj nekdo bogati, drugi izgublja rento, tretji pa nima dovolj šne plače za preživetje.

Vprašanje delavcev, brezposelnosti in bede so izpostavili komaj prvi socialistični misleci, predvsem pa Engels in Marx. Leta 1845 (naš Prešeren je bil še živ) je Friedrich Engels izdal presretno knjigo *Položaj delavskega razreda v Angliji*. Opisal je bedo mezdnih delavcev, izpostavil je njihovo izkoriščanje ter zavrgel misel, da so socialne razlike naravne in torej samoumevne kot so spol, telesna višina, barva oči itd. Razlike, beda, brezposelnost so posledica družbene in ne naravne ureditve življenja. Na teh osnovah sta se razvili socialistična in komunistična misel, ki zavračata tržno-liberalne sisteme.

Sodobna družba, mediji in sama ekonomska stroka so po padcu večine komunističnih držav odpisali drugo

kot je Italija, ministri, ekonomisti in podjetniki ugotovljajo visok državni dolg, nizko proizvodno rast, brezposelnost, velike razlike med severom in jugom, istočasno pa beležijo davčne utaje, ki zdalec presegaajo vsote, ki bi zadostovale za nekaj državnih finančnih manevrov. Elita bogati, prodajajo se ferarji in jahte Ferretti, denarja pa ni. Zato tisti, ki nimajo rente, a so blizu oblasti, urejajo različna naročila, od gradbenih do cateringov, kjer se iz državnih fondov denar v obilici steka v zasebne žepce. S tem bogatijo in so veseli. Skratka, tudi v krizi nekateri mastno služijo, ne da bi se državljanji pretirano zgražali, kot to dokazujejo javnomnenjske raziskave o priljubljenosti strank.

Skratka, umira čut za socialne krivice in utrjuje se misel, da proti sistemu, kjer so nekateri pretirano bogati, drugi pa revni, ne pomaga nič.

Razgovarjal sem se z nekaterimi mlajšimi ljudmi, ki se preživljajo z začasnimi deli in s pomočjo družine. Brunetta bi uporabil Schiopopov izraz "Bamboccioni", jaz bi rekel drugače: gre za tiho množico brez upanja zase in brez zavesti, da družbenega položaja ne deli usoda, ampak ga ureja dana oblast.

Capannone in affitto, bando della Comunità montana

La Comunità montana Torre Natissone Collio ha emesso un bando per l'affidamento in locazione di un immobile a destinazione produttiva, di proprietà dello stesso ente, sito nella zona artigianale di Cemur di S. Leonardo. La superficie del lotto è di 10 mila metri quadri complessivi, dei quali 1200 occupati dall'opificio. Trattandosi di assegnazione agevolata, il bando rileva possano partecipare unicamente piccole e medie imprese di produzione e servizio iscritte all'albo delle imprese artigiane, o loro consorzi e società consortili. La locazione è stabilita in 600 euro mensili. Il bando, che è stato pubblicato anche sul sito internet dell'ente (www.cm-torrenatissonecollio.it) scade il 15 marzo.

Pogodbo za programe do konca leta Dežela FJK financira oddaje v furlanščini

Pred dnevi sta deželna uprava FJK in državna radiotelevizijska ustanova RAI podpisali konvencijo, ki potrjuje nadaljevanje radijskih programov v furlanščini.

Po okvirni pogodbi so nato direktor deželnega sedeža RAI Roberto Collini, programska urednica Paola Spinelli in deželni odbornik za kulturo Roberto Molinaro podpisali programe v furlanščini. Njihova vsebina bo zadevala aktualnost, kulturo, teritorij, zgodovino in socialne probleme širšega interesnega.

Programi bodo trajali do konca leta 2010, nakar bo potreben nov sporazum. Razdeljeni bodo v pet tedenskih rubrik od ponedeljka do petka v časovnem pasu od 12.20 do 12.30 in na-

daljnih pet rubrik v času od 15.15 do 15.30.

Frekvenca bo Radio Uno. Skupno bodo predvajali deset tedenskih krajših oddaj in to za obdobje 43 tednov. Oddaj ne bo ob praznikih ter v juliju in avgustu.

Odbornik Molinaro je dejal, da bo deželna uprava FJK dodelila za kritje stroškov 200 tisoč evrov. Povedal je tudi, da bo Dežela okrepila raven zaščite furlanskega jezika v televizijskih oddajah, kot je to predvideno po italijanskih in evropskih normah. Odbornik je nato povedal, da je v teku obnova pogodbe med RAI in predstvom vlade. Slednja se tiče Furlanov a tudi Slovencev in vidljivosti programov na vsem teritoriju, kjer smo naseljeni.

"Manjkajoči" milijon je rimska vlada dodala

s prve strani

Predvsem bi nastradale tiste organizacije in mediji, ki imajo zaposlene ljudi. Skratka, dokler ne bo prišlo do sistemske rešitve, bodo manjšinske organizacije živele v teku na zapreke in v strahu, da se jutri vse poruši.

Predsednik SKGZ Rudi Pavšič je v tej zgodbi najavil novost in obenem željo Zveze. Novost je predlog, ki ga je dala SKGZ, naj bi se pri predsedstvu italijanske vlade ustanovila komisija za manjšine. Zdi se, da predlog ni naletel na gluha ušesa.

V zahvalni izjavi, ki je bila objavljena v nedeljskem Primorskem dnevniku, pa je Pavšič predla-

gal, naj se že dodatni milijon razdeli selektivno in ne po avtomatizmi, ki so veljali doslej. Če pravilno interpretiramo stališče, naj bi že sedaj naredili nekaj manjših prioritet.

SKGZ je na svojem tajništvu sklenila pripraviti obširnejši prioriteten predlog, ki bo seveda predmet razprav vseh organov organizacije. Nekaj manjšega pa bi lahko slovenska komisija pri Deželi FJK diferencirala že sedaj.

Niso namreč vse ustanove in organizacije v enaki stiski in tudi razlogi za težave niso povsod isti. Nenazadnje je od SKGZ in SSO zahteval teženjo po spremembah sam odbornik za kulturo Molinaro. Slednji je sicer že označil nekaj "prioritet". Sloven-

skemu gledališču je npr. iz zaščitnega zakona dodelil dobrih dodatnih 100.000 evrov, ki jih je črtal ostalim organizacijam "a capitulo".

Prav tako je za SSG ohranil deželno podporo, ki pa je, glej zlomka, skoraj enaka vsoti, ki jo je deželni odbor rezal iz posebnega fonda za Slovence.

Nekje so ohranili, drugje vzeli, na koncu pa je manjšina prejela od Dežele FJK skoraj 50 odstotkov manj podpore. Skratka, potrebne so spremembe in reforme, nekaj resnično učinkovitega pa je težko skleniti, če oblasti ne poskrbijo za okvirno sistemsko rešitev.

Za sedaj je manevrski prostor verjetno majhen, vsak premik pa bi pomenil voljo, da se tudi manjšinske organizacije odpovedo tradicionalni statičnosti. (ma)

Blažina: "Ripristinare i fondi previsti dalla 482 e dalla 38"

Lunedì 22 febbraio si è svolto a Roma, organizzato dal Servizio dei resoconti e delle comunicazioni del Senato della Repubblica, il convegno dal titolo 'Le minoranze linguistiche in Italia a dieci anni dalla legge n. 482 del 1999'. Sono intervenuti la senatrice Tamara Blažina, componente della Commissione politica dell'Assemblea parlamentare dell'Iniziativa Centro Europea, il prof. Tullio De Mauro, già ministro della Pubblica Istruzione e professore emerito di linguistica dell'Università 'Sapienza' di Roma, ed il prof. Luigi Ciaurro, direttore del Servizio delle prerogative, delle immunità parlamentari e del contenzioso del Senato.

La senatrice Blažina nella sua relazione ha fatto un particolare accenno alla sua appartenenza alla comunità slovena e alla regione Friuli Venezia Giulia, in cui si trovano tre delle minoranze riconosciute dalla legge 482, illustrando poi gli interventi legislativi della Regione su questo tema (minoranza slovena, friulano, comunità germanofona, dialetti). Si è quindi soffermata su alcune considerazioni generali rispetto al tema dei diritti delle minoranze linguistiche, inteso come uno dei diritti fondamentali garantiti dalla nostra Costituzione e da molti documenti internazionali, e sull'importanza della tutela e valorizzazione delle lingue minoritarie nel più ampio concetto di plurilinguismo.

La senatrice ha quindi spiegato le modalità che hanno portato all'approvazione della 482/99 e poi alla legge 38/2001, in seguito ad un vasto movimento culturale, di intellettuali, della società civile, ed i risultati fin qui ottenuti mediante l'attuazione della legge (formazione, sportelli linguistici...) e le parti ancora da attuare, in particolare l'articolo 12 che prevede l'avvio di trasmissioni radiofoniche e televisive nelle lingue tutelate. Non ha mancato di sottolineare le grandi difficoltà rispetto al drastico taglio negli ultimi anni dei fondi specifici previsti dalla legge. Sulle prospettive future, la senatrice ha auspicato l'approvazione di un testo unico sulle minoranze, l'integrazione ed il miglioramento della legge 482/99, l'istituzione di un Consiglio nazionale delle minoranze presso la Presidenza del Consiglio, la ratifica della Carta europea delle lingue regionali o minoritarie. "Serve - ha concluso - un forte impegno per sensibilizzare nuovamente l'opinione pubblica su questo tema, per ripristinare i fondi previsti dalla 482 e dalla 38, nonché per attuare tutte le parti della legge. Si potrebbe, vista la carenza di risorse nazionali e sulla scia dei diversi progetti Interreg finora approvati, ultimo dei quali 'Jezik-Lingua' che riguarda la minoranza slovena in Italia e quella italiana in Slovenia, utilizzare maggiormente i fondi europei per rafforzare la cooperazione transfrontaliera ed interregionale".

Na pobudo središča Planika se je odvijala v prenovljeni mlekarji sredi vasi

Najmlajši protagonisti praznika slovenske kulture v Ukvah

s prve strani

Delo učiteljice Alme Hlede - z njo na pobudo središča Planike sodeluje Eva Gregorčič - je bilo zelo uspešno, kot so malčki pokazali s pesmijo, plesom in recitacijami. Izkazali so se tudi obiskovalci tečaja slovenščine v režiji Planike, ki se učijo z učiteljico Katarino Kejžar. S slovenskim kulturnim praznikom, ki se je prvič odvijal v Ukvah, so tudi odprli obnovljene prostore bivše mlekarne sredi vasi, ki je last vaške skupnosti in kjer je nastalo kulturno središče, ki bo odslej dom za vsa vaška društva, tudi za slovensko središče Planika. Večji del sredstev za prenovo je zagotovila Dežela Furlanija Julijska krajina v okviru poravnave ogromne škode, ki jo je avgusta leta 2003 povzročila poplava. Del sredstev je prispevala župnija Ukve preko Caritas, obnovo pa so zaključili s sredstvi, ki so jih za poplavljenec darovali Slovenci v zamejstvu ter slovensko zunanje ministrstvo.

Dvoranica v pritličju je bila pretesna, da bi sprejela vse udeležence, ponosne starše otrok, vaščane in seveda predstavnike institucij, od naborješkega in trbiškega župana Aleksandra Omana in Renata Carlanonija do slo-

Ugledni gostje in publika, nastopajoči otroci in srečanje na sedežu slovenskega središča Planika

venskega ministra Boštjana Žekša in državnega sekretarja Borisa Jesiha, ter predsednika SSO Draga Štoko, predsednico Glasbene matice Natašo Paulin, predsednico SKGZ za vidensko pokrajino

Luigio Negro, predsednico Inštituta za slovensko kulturo Bruno Dorbolò in predsednika vaške skupnosti Daniela Zellotha.

V svojem pozdravu je predsednik slovenskega kul-

pomen pobud čezmejnega sodelovanja in prizadevanja za ustvarjanje skupnega slovenskega kulturnega prostora, zavzel pa se je tudi za vključevanje obmejnega prostora v evropske projekte in za enako dostojanstvo in enake možnosti razvoja za Slo-

sander Oman. Poudaril je vrednost trojezičnosti in še posebej pozitivno klimo, ki se je ustvarila v Kanalski dolini in jo je bilo zaznati tudi na kulturnem prazniku.

Prirediteljem in nastopajočim je čestital tudi minister Boštjan Žekš, ki je tudi sam pohvalil duh tolerance, večjezičnosti in multikulturalnosti, ki jih je začutil, je dejal, v Kanalski dolini. Dobro je, da so zadnji hip v Rimu našli "izgubljeni" milijon evrov za slovensko manjšino, je dejal minister, a nerazumljivo je, da dve prijateljski državi zastupljata ozračje za tako malo. Slovencem v Kanalski dolini je obljubil, da jim bo slovenska država stala ob strani.

Slovenski kulturni praznik je bil priložnost, da sta minister Žekš in državni sekretar

turnega središča Planika Rudi Bartaloth izpostavil delovanje središča na področju kulture, širjenja in uveljavljanja slovenskega knjižnega jezika ter prizadevanja za razvoj teritorija. Izpostavil je

obiskala slovensko središče Planika, nato sta bila gosta župana Omana v Beneški palači v Naborjetu in na koncu sta se srečala tudi s predstavniki ukovske vaške skupnosti. (jn)

Prepletano kulturno življenje Benečije in Soške doline

Na levi pozdrav Brune Dorbolò med sobotnim srečanjem, tukaj spodaj predstavitev knjige Alda Klodiča, roznata slika protagonistov prireditve, Vida Škvor in predsednik zbora Matajur Giordano Sdraulig, del publike v dvorani Andreja Manfrede

piesam Antona Birtiča. So potle predstavil svoje delo an poviedale svoje izkušnje Bruna Dorbolò v imenu Inštituta za slovensko kulturo, Lucia Trusgnach, ki je na kratkim predstavila letošnji Trinkov koledar, Špela Mrak an Miloš Batistuta, ki sta guorila go mez radijske an televizijske oddaje, ki jih parpravljajo v Posočju, kjer pa skušajo tudi predstaviti beneško realnost, Miha Obit v imenu zadruge Novi Matajur, Marjan Bevk, ki je poviedu, kakuo je nastalo an se šele donas uspešno nadaljuje njega sodelovanje z Beneškim gledališčem, Giorgio Banchig, ki je predstavu delovanje zadruge Most, na koncu pa je Mojca Rutar guorila go mez sodelovanje med turističnim društvu Posočja an Benečije.

Vmes so nastopil mladi glasbeniki špietarske an kobariške glasbene šuole Tamara Čebolki, Nina Čebolki, Luka Uršič, Luca Vuch, Nejka Volarič, Barbara Volarič, Leonardo Snidar an Davide Tomasetig.

Lepuo obiskovana prireditve se je zaključila v nedieju, 28., v kobariškem kulturnem domu s predstavo Beneškega gledališča 'Kozja koža' v režiji Marjana Bevka.

s prve strani

V saboto, 27., se je prireditve nadaljevala v dvorani Andreja Manfrede s predstavitvijo knjižnih novosti, kulturnega an turističnega sodelovanja med Benečijo an Posočjem. Sodelovanje, ki se iz lieta v lieto šieri an krepi, z upanjem, kot je poviedala Vida Škvor, povezovalka an 'duša' teh večeru, "da nas bo v tem konceptu podpirala tud daržava Slovenija".

Natuo je zaigrala Stefania Rucli an je pieu zbor Matajur taz Klenja (telkrat pod vodstvom Anne Bernich), ki je takuo predstavu zgoščenko ob 20-letnici življenja. Načelnik upravne enote Tolmin Zdravko Likar je pa podčrtu pomen srečanja, "ki ga uživamo v tisti govorici, ki jo more samuo Beneška Slovenija", prebrau je tud

Deželni smučarski center Forni di Sopra je od 1. do 5. februarja gostil učence in dijake slovenskih šol, ki so se pod vodstvom slovenskih učiteljev smučanja SK Brdina učili in izpopolnjevali smučarsko znanje. Openski klub je namreč tudi letos ponudil paket, v katerem je šolam nudil slovenske učitelje smučanja: lani je prvič to preizkusila nižja srednja šola Gregorčič, letos pa so se za ponudbo odločile tri nižje srednje šole in didaktično ravnateljstvo z Opčin.

Dijaki nižje srednje šole iz Doline (Gregorčič), sv. Ivana in Katinare (Ciril in Metod) in Špetra so bili nastanjeni v hotelu I Larici. Šlo je za skupno zimovanje z enotnim programom, kar je predstavljalo tako za dijake (skupno jih je bilo 75) kot profesorje enkratno doživetje. Petdnevno zimovanje je bilo predvsem za dijake nižje srednje šole iz Špetra, ki so se prvič odločili za tako ponudbo, zelo poučno: dijakom je omogočilo neposreden in stalen stik s slovenskimi dijaki tržaških nižjih srednjih šol in obenem tudi priložnost, da so se vseskozi pogovarjali v slovenskem jeziku, v hotelu pa tudi na smučišču.

Ob šoli smučanja so srednješolci spoznali živali in naravoslovne značilnosti okolice, se podali na sprehod v Park furlanskih Dolomitov in si ogledali razstavnice v centru Forni di Sopra. Vsak dijak je obenem lahko izbral še kohanje v bazenu ali drsanje. Zadnji večer je bila na vrsti še zabava s plesom in podelitev smučarskih izkaznic o pridobljenem znanju. Vsak dan je hotelska hala omogočila dijakom tudi popoldansko in večerno druženje, kjer so se lahko ob kramljanju tudi zabavali z igranjem namiznega tenisa in namiznega nogometa. Vsak dan so pred večerjo od 18.00 do 19.00 vsi prisluhnili učiteljem smučanja, ki so orisali pravila o obnašanju in vedenju na smučiščih ter predstavili smučarsko opremo. Zadnji dan je bila na vrsti še videoanaliza, s pomočjo katere je vsak dijak lahko opazil napredek in morebitne napake.

V hotelu Posta pa so bili nastanjeni osnovnošolci didaktičnega ravnateljstva na Opčinah, in sicer OŠ 1. Maj 1945 iz Zgonika, OŠ Gradnik iz Repna, OŠ Sirk iz Križa in OŠ Černigoj s Proseka. Skupno je 31 otrok v treh skupinah pililo smučarske veščine, popoldanski in večerni program pa so popestrili sprehod v okolici, predavanje gozdne straže, ogled filma, spoznavanje osnov plezanja in zaključni ples s podelitvijo smučarskih izkaznic o pridobljenem znanju.

Program dela na snegu je bil za obe skupini enak. Jutranjo in popoldansko vadbo na snegu, ki je seveda potekala vseskozi v slovenskem jeziku, je vodilo deset učiteljev smučanja SK Brdina: trije učitelji so učili osnovnošolce, srednješolci pa so bili porazdeljeni v sedem skupin. V sredo, 3. februarja so se vsi lahko udeležili tudi baklade. Učenci in dijaki so se v poznih popoldanskih urah z učitelji smučanja spustili po smučišču Davost.

„Naučili smo se smučati, pa tudi zabavali..“

Dnevni program zimovanja

Ko smo bili na zimovanju v Forni di Sopra, smo se zjutraj zbudili ob 07:15. Do 07:40 smo se pripravili in od 07:45 do 08:15 smo zajtrkovali. Ob 08:30 smo šli smučati in ob 09:00, ko so odprli smučarske prog, smo začeli smučati do 12:00 ure. Ob 12:30 smo vsi lačni šli na kosilo, ki je trajalo pol ure. Ob 13:15 smo šli spet smučati. Smučali smo od 13:30 do 15:30. Ob 16:00 smo imeli razne popoldanske dejavnosti: plavanje v bazenu, drsanje na ledu, baklado itd. Pred večerjo smo šli v glasbeno sobo, kjer smo se pogovarjali o smučanju. Od 19:15 do 20:00 smo večerjali. Bili smo veseli, ker smo na večerji dobili tudi sladico. Po večerji smo imeli zabavo: gledali smo film "Avatar", klepetali in se igrali, zadnji večer pa smo plesali. Ob 22:00 smo odšli v svoje sobe in šli spat, ker smo bili zelo trudni.

Tako je potekal ves teden. Na zimovanju je bilo zelo lepo, ampak na žalost nismo imeli na razpolago veliko prostega časa.

Francesca Gariup, Sabrina Omič, Dejan Nikolič, Emanuel Oian

Naš tečaj smučanja

Ze prvi dan so nas učitelji razdelili po skupinah glede na znanje v smučanju. Jaz sem šla v skupino začetnikov v Davost z Matijo, Patrikom, Karin, Stefanom, Dejanom, Kevinom in Maddaleno. Na začetku sem slabo smučala in tako sem večkrat padla.

Prvi dan smo spoznali smučarskega učitelja. Imenoval se je Primož. Potem smo se najprej ogreli in nato se začeli malo gibati na smučkah. Bilo je zelo utrudljivo. Ko sem prišla v hotel sem imela na stopalih dva žulja.

Pa drugi dan je bilo že boljše. Naredili smo manj ogrevanja in smo se zabavali tako, da smo se drsali "škarjasto" po ravni progi.

Tretji dan sem doživela presenečenje. Mene in druge moje sošolke so poslali na tapirulan, to je neke vrste gibljiva preproga, ki ko stopiš nanjo, te blokira in pelje navzgor. Iz vrha smo

se počasi spustili po progi navzdol in se učili prve zavoje. Mi zavojev še nismo znali dobro delati in smo večkrat zgrešili vajo, ki nam jo je pokazala učiteljica, zato nas je ta spet pospremila k Primožu v začetniško skupino. Škoda!

Četrty dan je bil lepši, ker smo šli z vlečnico do vrha in smo naredili razne ovinke in prvi slalom.

Popoldne smo šli na sedežnico s pomočjo prof. Jagodic in učitelja Primoža, ampak smo se višine vseeno vsi bali. Pa po prvem zavoju je strah odšel.

Zadnji dan, torej v petek, smo bili samo na sedežnici. Bilo je lepo, zdaj lahko rečem, da znam malo smučati.

Virginia Bergamasco

Kot začetnike so tudi nas, boljše smučarje, učitelji razdelili v skupine. Jaz sem bil v skupini najboljših, ki se je delila potem še na pol: 1. skupina, v ka-

tero so spadali najboljši, in 2, v katero sem spadal tudi jaz z Andreeo, Gianmarcom, Stefanio in Martino in nekaj fantov iz Trsta.

Prvi dan smo ostali na Davostu, ki zame ni imel lepih smučišč, saj so bila prelahka.

Drugi dan na srečo smo šli na Varmost, na katerem so smučale najboljše skupine. Tam smo se ogrevali in smo naredili razno-razne vaje. Ob poldne smo smučali do konca smučišča, stopili na avtobus in šli v hotel jest kosilo.

Ob enih in pol smo se vrnili na proge. Smučali smo do štirih. To se je ponovilo vsaki dan z drugimi vajami.

V petek pa smo smučali samo zjutraj: po kosilu smo se vrnili domov.

Zabaval sem se in se naučil dosti. Proge so bile zelo lepe, strme in široke. Rad bi se vrnil tudi drugo leto.

Matteo Ferluga

Obisk vodiča iz Naravnega parka

Na zimovanju nismo le smučali, temveč smo imeli celo vrsto pobud tudi v popoldanskih in večernih urah. Nekatere so vodili učitelji smučanja, druge pa zunanji izvedenci.

Drugi večer nas je v hotel prišel obiskat gospod, ki je zelo dobro poznal gozdove iz teh krajev, menda je bil gozdni čuvaj. Najprej nas je vprašal, na kakšen način se pripravljamo na hojo v hribe, kakšna je naša obutev, obleka in oprema v nahrbtniku. Rekel je, da smo precej organizirani, čeprav vrstni red najpomembnejših stvari, ni bil primeren. Nam se je zdela važna čokolada in pijača, gospodu pa topla obleka in nepremočljiv jopič.

Za tem nam je spregovoril o naravnem parku v Forni di Sopra. Povedal je, da tu živi mnogo kozorogov, ki so pred časom riskirali, da bi izumrli. Prav zato so domači ljudje poskrbeli, da bi ponovno prinesli to žival v njihove kraje. Pobuda je uspela. Ogledali smo si film, v katerem smo lahko videli, kako sledijo kozorogom, zanje skrbijo in jim pomagajo.

Naslednji dan smo si ogledali Naravni park, kjer nam je vodja povedal, kako naj se obnašamo ob prisotnosti divjadi. Med potjo smo videli tudi sledove jelena. Najbolj zabavno je bilo, ko smo se po zadnjici spustili po neke vrste zasneženem toboganu in prišli nazaj v hotel vsi mokri in prehlajeni.

Gianmarco Pocovaz in Patrik Urbancig

Edinstvena izkušnja

Letos smo se skupaj z nekaterimi učenci nižjih srednjih šol iz Trsta udeležili prekrasnega zimovanja v vasi Forni di Sopra. To je bila za nekatere učence edinstvena priložnost, da se lahko naučijo smučati, če tega še niso nikoli naredili. Lepa zasnežena majhna vasica se nahaja v osrčju Dolomitskega parka Furlanije.

Na izbrano mesto smo dospeli v ponedeljek, 1. februarja z našim šolskim avtobusom. Takoj smo imeli možnost, da si ogledamo prijetno gorsko okolje: gozdove, smučarske proge, zasnežene vrhove, lepe trgovinice, stare lesene hiše.

Čeprav ni snežilo vse do zadnjega dne, je bila pokrajina lepo zasnežena. Že prvi popoldan so nas pospremili na krajše proge blizu vasi, da bi preiskusili naše smučarsko znanje na smučišču Davost. Drugemu smučišču pa pravi Varmost. Tam so v naslednjih dneh smučali le pridnejši športniki.

Tudi hotel I larici je bil zelo lep, ljudje prijazni, oprema primerna. Skratka je bila izkušnja edinstvena!

Karin Rizzi, Stefania Coceanig, Mattia Trusgnach

Turistična ponudba in druge dejavnosti

Ze na prvi pogled je vas Forni di Sopra izredno prikupna s svojimi lesenimi hiškami, toplimi tipičnimi lokali ter zasneženimi cestami. Takoj smo sladkosneda dekleta zagledale lepe slaščičarne polne sladice in čokolade, a profesorji nas niso pustili, da bi prišli do njih in si napolnili žep s sladkarijami, dokler ni prišel dan, ko smo lahko šli po trgovinah. Bili smo namreč na ogledu nekega muzeja na sredi vasi, tako nazaj grede, so nam dovolili, da kupimo dve razglednici in še kako dobroto. Takrat smo šli tudi do marketa, kjer smo kupili bombone in čokolade, obiskali smo tudi trgovino souvenirjev, v kateri smo kupili razglednice in nekaj spominčkov.

V tej vasi niso bile samo trgovine, Forni di Sopra je nudil tudi druge "komforte", na primer bazen, v katerem smo se zabavali v četrtek zvečer, drsališče, ki smo ga obiskali v torek in več smučarskih prog, na katerih smo se zabavali vsak dan, nekateri na gori Varmost, nekateri na Davostu. Na zimovanju je bilo zelo lepo in smo vsi skupaj smučali, jedli čokolade in se zabavali.

Benedetta Trinco, Martina Tomasetig, Sofia Vogrig

Smučišči Davost in Varmost

Smučišče Davost, ki se nahaja blizu vasi Forni di Sopra, ima štiri proge.

Na dve se povzpneš s tapirulanom, to je tekočim trakom, na eno progo s skiliftom in na najdaljšo in najlepšo progo pa s sedežnico. To smučišče smo dosegli šele v zadnjih dneh tisti, ki smo se komaj letos začeli učiti

smučati. Gre namreč za rdečo progo, ki je med gozdovi. Prav to smučišče so izkoristili za nočno baklado. Na žalost, mi začetniki, se je nismo mogli še udeležiti. Opazovali smo jo kar iz bajte.

Gora Varmost je v Dolomitski verigi in je visoka 1758 m. Proge so vse črne, ampak so zgledale rdeče.

Da bi prišli na vrh smo morali vzeti 3 sedežnice. Na vrhu gore so bile tudi bajte, kjer si lahko vzel toplo čokolado. Ko si popil čokolado, si lahko šel do doline brez problema. Iz vrha Varmosta lahko opaziš Alpe, Dolomite in Predalpe. Gora Varmost je zelo lepa in se smuča zelo dobro.

Marco Gosgnach in Andrea Mossuto

Naši novi prijatelji

Na zimovanju smo bili z dvema tržaškima nižjima srednjima šolama, in sicer s šolo Svetega Cirila in Metoda, ki jo bomo predstavili, in šolo Simona Gregorčiča. Z dijaki teh dveh šol smo se na zimovanju spoprijateljili in se tudi zabavali. Spoznali smo tudi nekatere njihove profesorje.

Šola Svetega Cirila in Metoda

Št. učencev pri Svetem Ivanu: 52
Št. razredov pri Svetem Ivanu: 3
Št. učencev na Katinari: 31
Št. razredov na Katinari: 3
Ravnateljica: Judita Gujznik
Profesorji, ki so spremljali učence na zimovanje so: Marina Čebulec, Marko Ferluga in Eva Fičur.
Sedež: ulica Caravaggio 4, št. tel. in fax: 040-567500, e-mail: cirilometod@libero.it
Podružnica: Katarina, Reška cesta 511, št. tel. in fax: 040-910623 e-mail: metodkat@libero.it

Šola Simona Gregorčiča v Dolini - 45 učencev

Šola deluje v občini Dolina. Poslopje se nahaja v spodnjem delu vasi Dolina. Ob šolski stavbi je zunanje športno igrišče, okoli šole pa je veliko dvorišče.
Ravnateljica: Fulvia Premolin
Profesorja, ki sta bila na zimovanju: Sara Brezovec in Claudio Starc.
Lorenzo Bisceglia, Pietro Cromaz, Kevin Magnan

Naravni park furlanskih Dolomitov

Naravni park furlanskih Dolomitov meri 36.950 hektarjev in leži na severo-zahodu Furlanije Julijske krajine. Vključuje naslednje občine: Andreis, Cimbalais, Claut, Erto in Casso, Forni di Sopra, Forni di Sotto, Frisanco, Tramonti di Sopra.

V naravnem parku furlanskih Dolomitov živijo različne vrste živali: gams, kozorog, srna, alpski svizec, jelen, medved, jazbec, dihur, žaba, modras, močerad ...

Ker je ta park velik, je tudi tukaj veliko vrst ptic: sokol selec, snežni jereb, realna sova, beloglavi jastreb, kraljevi orel, divji petelin...

V tem parku uspevajo tudi različne rastline in zaščitene ter redke rože: "Pianella della Madonna", "Campanula Morettiana", "Papavero delle rocce" in še ostale orhideje in encijani.

Najvažnejše gore, ki se nahajajo v tem območju, so naslednje: Toc (1921 m), Duranno (2652 m), Preti (2706 m), Monfalconi di Montanaia (2548 m), Vocalizza (2266 m), Pramaggiore (2478 m), Cridola (2851 m), Cornaget (2323 m), Dosaip (2062 m), Caserine (2306 m), Chiarescons (2168 m), Frascaola (1961 m), Ressetum (2067 m), Raut (2025 m), Castel-

lo (1923 m), Borgà (2228 m), Tur-lon (2312 m) in Vetta Fornezzes (2110 m).

Najpomembnejše reke in potoki pa so: Zemola, Vajont, Cimoliana, Settimana, Cellina, Silisia, Meduna, Poschiadea, Dria, Giof in Tilment.

Simbol tega parka je kraljevi orel (Aquila Crysaeus), ki živi v vseh dolinah in predstavlja naravno čistost teh krajev.

Ko smo bili na zimovanju, smo opazili, da je ta park zelo lep in zelo dobro ohranjen.

Omenili bomo tudi nekaj pravil, ki jih moramo upoštevati na obisku v gorah:

- držimo se označenih in urejenih poti;
- spoštujemo gore;
- ne nabirajmo gorskega cvetja; naravo spoznavamo z vsemi čutili;
- bodimo tihi;
- gore niso smetišče.

Končno bomo predstavili kra-

ljevega orla in gamsa, ki živita v naravnem parku furlanskih Dolomitov:

KRALJEVI OREL:
dolžina od 74 do 87 cm
dolžina repa od 203 do 220 cm
teža od 2,9 do 6,6 kg
samica je 20% večja od samca

GAMS:
poleti je rjave barve, pozimi po svetlo sive. Ima bel gobec s črni mi lisami. Njegovo meso je zelo dobro. Poleg mesa pa je cenjena tudi koža. Koža je zelo gladka.

Maddalena Carta, Stefano Tomasetig, Mitja Tull

Pogled na kočo Dom na Matajuri, ki je že deseto leto toplo "gniezdo" za planince an parjatelje Benečije

Planinska družina Benečije je v saboto 27. februarja imela v Špetru občni zbor

V oktobru napravijo velik praznik za desetletinco koče na Matajuri

Planinska družina Benečije je močna organizacija, ki povezuje puno ljudi, od otroških do zdielih liet, ima v programu - mimo vzponov an pohodov v bregi - puno dejavnosti, ki so namenjene v parvi varsti otrokam an mladini. Ima tudi svoj Dom na Matajuri, kjer vsak najde vsako nediejo topli čaj an toplo besiedo, lepuo gniezdo, kjer počivat. Furešti tu spoznajo tudi, de v naših dolinah živimo Slovenci an zavedo marsikaj o naši kulturi an dielu naših društev an organizacij. Planinska družina ima tudi velike ambicije: lietos so se odločili, de Julija bojo šli na narbuj vesok brieg Afrike, na Kilimanjaro (5895 m).

Vse tuole je paršlo na dan na občnem zboru PDB, ki je biu v saboto, 27. februarja, v Špietre. Odparu ga je z njega poročilom Giampaolo Della Dora, ki je že tretje leto predsednik društva. Poviedu je, da se je lanska sezona dobro zaključila, saj je biu program dobro izpeljan, odpadli so samuo trije pohodi zaradi slabega vremena, udeležba je bila dobra. Še posebej je omenu pohod iz Črnogavarha v Prosnid an Robedišče, srečanje slovenskih planinskih društev v Avstriji an tudi skupne iniciative s kobarškim planinskim društvom an sekcijo Cai Nediških dolin.

Spomnu je vse na nepozabni 1. avgust lanskega liet, ko sta se Jožica an Ivo poročila na varhu Matajuri, s prijatelji praznovala pa pred planinsko kočo. Zahvalu je tudi vse, ki so dielal na Burnjaku v Gorenjem Tarbiju an posebno mame otruoek dvojezične šuole, ki

Predsednik Giampaolo Della Dora podaja svoje poročilo o delovanju in programu Planinske

so spekle puno dobrih sladčin.

Predsednik PDB se je tudi zahvalu tistim članom, ki darže odparte an čedne naše staze. Germanu an njega sinuovam Mattiu an Francescu, ki skarbe za štier staze: 725, Štupca-Marsin-Matajur, 750, 750A, 751; Bepu za stazo 735, Štupca-Čarnivarh; Orfeu an Dariu za stazo 753 iz Črnogavarha na Joanac an Kal; Alvaru za stazo 754 iz Štupce v dolino Pradola an na Mijo. Die-la imajo puno, saj je trieba almanjku trikrat na lieto očedit staze, an dielajo malomanj zastonj, saj tiste, kar daje Gorska skupnost Planinski družini, gre za nafto an orodje. Tuole dielo pa je puno hncu našemu ambientu, brez njega bi bluo že vse zaraščeno.

Puno diela je potriebnega tudi za kočo an v koči, za vzdrževanje an manutencjon, za blaguo gor znest an seveda za jo daržat odparto. Lietos bo že deseto lieto, ki jo skupina članov Planinske družine Benečije - na žalost ne pru velika - s pro-

stovoljnim, neplačanim dielom darži odparto vsako nediejo an malomanj vsako saboto. Za tolo lepo oblietincio že parpravjajo velik praznik, ki bo v nediejo 24. oktobra.

Program za lieto 2010 bo podoben lanskemu an ku lan bo Planinska družina Benečije nekatere iniciative spejala kupe s Cai Nediških dolin an kobarškim planinskim društvom. Bo vič parložnosti za iti hodit an se pliesti v bregi, bojo tudi lietos tečaji plavanja, smučanja an telovadba. Novuo je, de ima PDB svojo stran na internetu, ki je sada šele na diele. Na njej, na strani www.pdbenecije.it bo vsak lahko imeu vse informacije o društvu an njega dejavnostih a tudi o koči Dom na Matajuri.

Za predsednikom Della Dora je Daniela Lauretig prebrala finančno poročilo an še kiek vič. V lietu 2009 dohodki so bili 44.277,48 evro, izdatki pa 37.611,47, kar pride reč, de je v kasi ostalo 6.666,01 evro. Če nam tarkaj ostaja, muormo zahvalit vse tiste, ki hodejo

dielat dežurstva v kočo zastonj. "Če zaštiejemo vse nedielje, ki smo gor dielal, jih je malomanj 520, malomanj glih tarkaj sabot, potle so še drugi prazniki an kajšankrat so kake skupine paršle an čez tiedan. An tudi tekrat je biu nimar kajšan od naših članu parpravjen iti gor dielat, seveda, nimar zastonj!" je jala Daniela.

Poviedala je tudi, kakuo so dragoceni tisti sudi, ki se takuo počaso zbirajo. Pokazalo se je, de nekateri tečaji se ne pokrijejo s članarinnami. "Gledamo stuort plačat manj ki se more družinam, ki uozejo otroke na smučanje ali na plavanje, saj nie naš namien služit, pač pa ponudit kiek zdravega an pametnega našim otrokam an mladini an jim grede dati parložnost čut našo sloviensko besiedo manjku še par kajšnjim kraju". Tiste, kar manjka dolože PDB s prostovoljnim dielom v koči svojih članov. Zatu je an Daniela po vabila druge, naj se parbližajo an naj šenkajo kako nediejo svojega diela Planinski družini an nje članom.

Na občnem zboru, kot je tradicija so pozdravili predstavniki prijateljskih planinskih društev. Takuo so beneško planinsko društvo pohvalili predstavniki planinskih društev iz Kobarida, Tolmina, Brd, Nove Gorice an Trsta, med njimi tudi nekateri od tistih, ki so več kot deset let nazaj hodili v Benečijo pomagat gradit Dom na Matajuri. Vsi so donas veselani an zadovoljni, de je koča odprta an sparjema planince an parjatelje od vsepovsod. Vsi se pa tudi čudijo, de s prostovoljnim dielam so paršli takuo deleč. Kiek takega se na gaja ankoder.

Tel miesac bo za beneške planince zelo dinamično an živuo. V nediejo, 7. marca, se začne tečaj smučanja, ki bo lietos na Kaninu an puode napri štieri nedieje. Le 7. marca imajo v programu zimski vzpon na Škrbino kupe s Slovenskim planinskim društvom Gorica. V soboto 20. marca pa bo izlet z avtobusom v Planico (Kranjska gora), kjer bo svetovno prvenstvo v smučarskih skokih an poletih.

Kam puojdemo an kaj bomo dielal lietos

JANUAR

sobota 9. / nedelja 10. - Spominski pohod v Dražgoše
sobota 23. / nedelja 24. - Seminar o ženski stvarnosti v Bovcu in pohod iz Bovca na Kanin

FEBRUAR

od 10. februarja do 30. aprila - Telovadba v Špetru
odg. Flavia 0432 727631 in Daniela 0432 714303
sobota 20. / nedelja 21. - Kredarica 2.514 m. / Triglav 2.864 m., zimski vzpon
odg. Pavel 348 2299255 - Boris 0481 81965
sobota 27. - občni zbor in večerja

MAREC

od 7. do 28. marca - Tečaj smučanja na Kaninu
odg. Flavia 0432 727631 in Daniela 0432 714303
nedelja 7. - Škrbina m. 2.054 - zimski vzpon - skupaj s Slovenskim planinskim društvom Gorica (SPDG)
odg. Boris 0481 81965
sobota 20. - Planica - izlet z avtobusom za svetovno prvenstvo v smučarskih poletih
odg. Joško 328 4713118

APRIL

ponedeljek 5. - Glinščica / Val Rosandra
odg. Igor 0432 727631
nedelja 18. - Svet Kocjan iz Saržente
odg. Igor 0432 727631

MAY

sobota 1. - Tradicionalni pohod na Krn (2.244 m)
odg. Pavel 348 2299255
nedelja 16. - Golica - avtobusni izlet
odg. Joško 328 4713118 in Daniela 0432 714303
sobota 29. - Tek prijateljstva Sužid / Nokula
odg. Igor 0432 727631
nedelja 30. - Pohod Podbela / Plestišča
odg. Alvaro 320 0699486

JUNI

nedelja 13. - Srečanje slovenskih planinskih društev v Gorici
odg. Joško 328 4713118
sobota 26. in nedelja 27. - Bohinj / 7 jezer / Triglav
odg. Germano 0432 709942

JULIJ

petek 16., sobota 17. in nedelja 18. - Argentera (Alpi Maritime) 3.286 m. - skupaj s PD Kobarid
odg. Alvaro 320 0699486
nedelja 25. - Gran Zebur (gruppo Ortles), 3.581 m.
odg. Boris 0481 81965

AVGUST

sobota 7. / nedelja 8. - Dolomiti - Passo Falzarego (vzponi in plezanje) odg. Pavel 348 2299255
sobota 14. / nedelja 15. - Senoseki in grabiče na Matajuri (delovna akcija pri koči)
sobota 28. / nedelja 29. - Romanje v Maria Worth (A) za romanje peš (par nogah) odg. Alvaro - za avtobusni izlet v nedeljo 29. odg. Daniela

SEPTEMBER

nedelja 5. - Gorski praznik na Matajuri
odg. vsi
nedelja 12. - Rezijanska dolina - avtobusni izlet
odg. Daniela 0432 714303
nedelja 26. - Monte Sart, m. 2.150
odg. Pavel 348 2299255

OKTOBER

Telovadba v Špetru
odg. Flavia 0432 727631 in Daniela 0432 714303
nedelja 10. - Pala Fontana (Prealpi Carniche) skupaj s Cai Val Natisono
odg. Pavel 348 2299255
nedelja 17. - Burnjak v Gorenjem Tarbiju
odg. Dante 335 7764573 in Bruno, za sladčine odg. žene od Planinske
nedelja 24. - Desetletnica otvoritve Koče
nedelja 31. - Spominski pohod na Globočak
odg. Joško 328 4713118

NOVEMBER

nedelja 7. - Izlet v neznano
odg. Igor 0432 727631
sobota 13. - Krnsko jezero
odg. Livio 339 7576244

DECEMBER

nedelja 5. - Miklavžev pohod na Krasji Vrh (Drežnica)
odg. Alvaro 320 0699486
petek 31. / sobota 1. januarja - Silvestrovanje v koči

V nedeljah in praznikih dežurstva v koči na Matajuri in delovne akcije. Vzdrževanje in čiščenje stez

Izlet na Golico je lani lepuo uspeu, letos ga bodo ponovili, ko bojo cvedle kukalce

Realizzato grazie ai fondi raccolti dopo la tragica alluvione del 2003

A Ugovizza un centro aperto a tutti per fare cultura e crescere

“Il 29 dicembre dell'anno scorso è stato finalmente siglato dal notaio l'accordo con il consorzio vicinale di Ugovizza che prevede l'uso della sala polifunzionale per le nostre iniziative culturali. Inoltre avremo a disposizione per trent'anni circa 80 metri quadri nel sottotetto dove con il nuovo anno scolastico trasferiremo tutta la nostra attività, compresi i corsi di lingua e musica, l'attività di ricerca e le collaborazioni con la scuola,” ha affermato ieri, 3 marzo il presidente del Centro culturale Planika - Stella alpina Rudi Bartaloth.

Alla presentazione del centro culturale insieme a lui anche il presidente del consorzio vicinale Daniele Zelloth. Sono intervenuti inoltre Luigia Negro e Riccardo Ruttar in rappresentanza della SKGZ e della SSO e la console generale della Slovenia a Trieste Vlasta Valenčič Pelikan accompagnata dalla console Bojana Cipot.

Vlasta Valenčič Pelikan, Riccardo Ruttar, Daniele Zelloth, Luigia Negro e Rudi Bartaloth; a destra la sala in cui da settembre si terranno i corsi della Planika

“Il consorzio vicinale, nato già nel periodo dell'impero austro-ungarico - ha detto Daniele Zelloth - riunisce 116 soci. Dopo l'alluvione, insieme al sindaco e a Bartaloth, abbiamo pensato che per il futuro di Ugovizza e per il mantenimento delle nostre radici, della nostra lingua e della nostra cultura, sarebbe stato fondamentale avere a disposizione un cen-

tro culturale dove poter organizzare diversi tipi di manifestazioni. E così grazie ai fondi messi a disposizione dalle istituzioni, dagli Sloveni d'Italia, della Carinzia e della Slovenia, ma anche da Caritas e Cassa di risparmio di Udine, siamo riusciti a rinnovare questa struttura, un tempo latteria del paese. Ma una casa della cultura dev'essere viva, deve avere

un'anima, altrimenti è tutto inutile. Perciò qui troveranno spazio il centro Planika, altre organizzazioni che operano sul nostro territorio e la parrocchia.” Il Consorzio vicinale considera l'accordo buono per le parti, ha aggiunto il presidente, e sono state superate le incomprensioni dovute anche agli articoli apparsi sui quotidiani, frutto della situazione crea-

tasi a causa del dilungarsi della trattativa.

La console generale slovena Valenčič Pelikan ha sottolineato che è motivo di grande orgoglio il fatto che anche con gli aiuti giunti dalla Slovenia si sia potuto creare un centro multiculturale dove continuerà a vivere anche la lingua slovena. Luigia Negro e Riccardo Ruttar si sono invece sofferma-

ti sull'importanza di mantenere le proprie radici, ma anche della collaborazione e del confronto con culture diverse per una convivenza costruttiva in un territorio multilingue e multiculturale. L'apertura di un nuovo centro, a disposizione di tutto il territorio, è sicuramente un bel passo avanti verso il superamento di pregiudizi e chiusure mentali. (T.G.)

Judje dolin! Od Tera do Karnahte

Igor Cerno

I Comuni di Lusevera e Taipana, insieme, difendono la montagna

Sabato, 27 febbraio i sindaci dei Comuni di Bardo e Tipana Guido Marchiol ed Elio Berra si sono incontrati insieme ad alcuni componenti dei rispettivi Consigli comunali a Tipana per discutere sulle recenti proposte di riordino degli enti locali nel territorio montano abbozzate dalla Regione.

Gli esponenti dei due Comuni hanno elaborato un documento scritto da inviare al Presidente della Regione Tondo per manifestare la propria contrarietà a qualsiasi ipotesi di unione/fusione/accorpamento dei comuni montani non richiesta direttamente dalle Amministrazioni comunali interessate e non legittimata dalle popolazioni, esigendo che siano garantite l'esistenza e le peculiarità dei piccoli comuni della montagna i quali devono essere salvaguardati nella loro sovranità e nelle loro caratteristiche.

A tal fine le Amministrazioni comunali dei Comuni di Bardo e Tipana chiedono di addivenire ad un nuovo concetto di montanità che qualifichi come montani esclu-

sivamente quei territori con caratteristiche simili a quelli attualmente classificati montani di fascia C). Inoltre, propongono l'istituzione di una struttura sovracomunale del Natison e del Torre sottolineando che gli investimenti di detta struttura dovranno essere esclusivamente indirizzati ai comuni o ai centri abitati attualmente classificati con svantaggio elevato di fascia C).

Nel documento si sottolinea la validità della proposta dei Consiglieri di lingua slovena Clodig-Predan che espone la necessità di dare forti competenze alla struttura sovracomunale per le iniziative di programmazione, pianificazione, gestione del territorio e per il suo sviluppo culturale, sociale ed economico.

Alla struttura sovracomunale -vsi legge nel documento congiunto- dovrà essere affidata la promozione e gestione dei progetti di collaborazione transfrontaliera nonché la gestione delle competenze derivate dagli strumenti legislativi riferiti alla comunità slovena ivi residente. Inoltre si propone di organizzare la struttura sovracomunale in modo da garantire un efficiente sistema di gestione dei servizi per i piccoli co-

muni (in particolare urbanistica, lavori pubblici, personale, amministrazione e manutenzione del territorio).

E' in programma un ulteriore incontro tra i sindaci dei Comuni di Ahten/Attimis, Fojda/Faedis, Bardo e Nimis/Neme e Tipana per discutere sul tema del riordino degli enti locali nel territorio montano. Si riuniranno così i primi cittadini dei comuni che la bozza di disegno di legge regionale vorrebbe unire a forza nell'ambito 13.

I nostri musei in una guida

Un territorio, per essere conosciuto, ha bisogno di validi strumenti che lo raccontino e che guidino il visitatore curioso alla sua scoperta. Le nostre Valli posseggono musei, collezioni, luoghi da esplorare che non tutti conoscono.

La Provincia di Udine ha voluto perciò creare una rete di musei con l'obiettivo di divulgare a un pubblico il più possibile vasto i tesori custoditi sul territorio, utile anche per dare un giusto riconoscimento a tutti gli operatori che negli anni hanno lavorato per togliere dall'oblio e recuperare quanto più possibile della nostra civiltà.

Con il contributo della Fondazione CRUP, la Provincia di Udine ha inoltre realizzato una pubblicazione ricca di immagini, dal titolo "Musei e Collezioni nella Provincia di Udine" che presenta 116 realtà, tra Musei e luoghi da visitare.

Si tratta di un volume di 368 pagine destinato al vasto pubblico che suddivide le diverse realtà da visitare a seconda del genere di appartenenza: storico, archeologico, etnografico ed antropologico, scientifico e tecnologico, naturalistico ed artistico. All'interno sono

presentati anche il Museo Archeologico Medioevale di Attimis, la Casa Rurale del Territorio di Drenchia, la collezione Mario Ruttar di Grimacco, il Museo Etnografico di Lusevera, la Grotta di San Giovanni d'Antro nel Comune di Pulfero, la Casa del Parco e le raccolte museali di Resia, il Museo Storico Balus di Stregna, il Museo di Taipana.

La guida per adesso è stata stampata in 5 mila copie e verrà distribuita in tutti i musei menzionati. Ogni visitatore potrà ricevere una copia gratuitamente. Ma prossimamente sarà distribuita anche nelle scuole e l'obiettivo finale sarà quello di venderla nelle edicole e nelle librerie.

Il nostro patrimonio culturale sarà presto oggetto di ulteriori iniziative di valorizzazione e promozione quali la creazione di un sito internet ed un corso di formazione per personale addetto all'accoglienza ed alla custodia. Quest'ultima iniziativa ha già visto l'adesione di 13 Comuni tra cui quelli di Drenchia e Grimacco.

Si prevede, inoltre, l'attivazione di speciali contratti o borse lavoro per i laureati dell'Università di Udine che potrebbero così avere

l'opportunità di fare una esperienza in casa. Per di più, ciò consentirebbe di rendere visitabili un o più giorni alla settimana le collezioni museali sprovviste di personale.

Barski oktet te parvi bot na revijo Primorska poje

“Pa se je spet začelo,” kolè je Anton Baloh, predsednik Zveze pevskih zborov Primorske pozdravil začetek revije Primorska poje. Pohvalil je pevce petih zamejskih pevskih zborov in skupin, ki so v soboto nastopili v Domu na Vidmu v Ilirski Bistrici in simbolno začeli dolg pevski maraton 217 pevskih ansamblov iz štirih držav.

Med njimi, lietos je bil še Barski oktet. Baloh je stoorol komplimente Davidu Clodigu, ki ga uči za priznanje, ki je dobil od Republike Slovenije za dolgoletno kulturno delo. Rekel je, da Barski oktet je liepo prešenečanje, ker zbore dobro skupino mladih, ki pridejo vsi iz iste male slovenske doline Tera. “Ste zelo živahni”, je dostavil Baloh, “tako pojdit naprej”.

Risultati

1. Categoria Tarcentina - Valnatisone	1:2
Juniore OI3 - Valnatisone	3:1
Valnatisone - Azzurra Premariacco	0:1
Allievi Valnatisone - Pro Cervignano	1:0
Moimacco - Trieste calcio	2:0
Giovanissimi Union '91 - Moimacco	0:7
Reanese/A - Valnatisone	0:2
Virtus Corno - Moimacco	4:0
Amatori Pizzeria Le Valli - Amaranto	0:1
Carrozeria Tarondo - Sos Putiferio	1:2
Savognese - Il Gabbiano	1:0
Pol. Valnatisone - Pingalongalong	2:3
Calcetto Paradiso dei golosi - Boca Juniors	8:1
Essiccatoio Dorbolò - Paulin Tex Grill	4:6

Rivignanese - Essiccatoio Dorbolò 3:7

Prossimo turno

1. Categoria Valnatisone - Caporiacco	
Juniore Prog&T - Valnatisone (recupero 03/03)	
Forum Julii - Valnatisone	(06/03)
Allievi S. Giovanni - Valnatisone	
Pro Romans - Moimacco	
Giovanissimi Moimacco - S. Canzian	
Valnatisone - Esperia '97	
Moimacco - S. Gottardo	
Amatori Sos Putiferio - Pizzeria Le Valli	(06/03)
Campeggio - Savognese	(06/03)
Pol. Valnatisone - Collettivo Savio	(06/03)
Calcetto	

Pilutti's pub - Paradiso dei golosi (05/03)
Merendero - Engaged in show biz (08/03)
Essiccatoio Dorbolò - Pitrans Bicinicco (10/03)

Classifiche

1. Categoria Valnatisone 46; Reanese* 40; Caporiacco* 39; Bujese 35; Tarcentina 44; Lavian Mortean 33; Pagnacco*, Riviera 30; Risanese*, Torreane 27; Ancona* 26; Cassacco, Santamaria, Paviese* 24; Rive d'Arcano 20; Moraro 7.
Juniore (Provinciali - Girone C) OI3 42; Azzurra* 38; Forum Julii, Serenissima 34; Valnatisone* 29; Riviera* 26; Reanese*, Arteniese*, 25; Chiavris* 23; S. Gottardo, Tarcentina 14; Venzone 13; Prog&T* 6; Fortissimi* 0.
Allievi (Regionali - Girone A) Sanvitese 48; Donatello 44; Sacilese 42; Muggia 37; Manzanese, Tolmezzo Carnia 33; Sangiorgina, Nuova Sandanielese 27;

Moimacco, Futuro Giovani 24; Trieste calcio 19; Cormonese 10; Pro Romans 9; I Falchi 4.

Allievi (Regionali - Girone B)
S. Luigi 44; Ancona 43; Pordenone 42; Brugnara 41; S. Giovanni 38; Valnatisone 37; Union '91 27; Bearzi 26; Virtus Corno 25; Pro Gorizia 17; Sesto Bagnarola 12; Fiume Veneto Bannia 9; Pro Cervignano 8; OI3 7.

Giovanissimi (Regionali - Gir. A)
Ancona 54; S. Luigi 48; Fiume Veneto Bannia 43; Sanvitese, Moimacco* 42; Bearzi 34; Azzanese 32; San Canzian* 26; Maniago*, Virtus Corno* 21; Union '91** 20; Opicina 16; Montalcone* 15; Rangers 7; Pro Romans 1.

Giovanissimi (Provinciali - Gir. B)
OI3 42*; Forum Julii 29; Esperia '97, Centro Sedia 28; S. Gottardo 27; Lib. Atl. Rizzi* 26; Serenissima* 24; Valnatisone* 22; Buttrio* 11; Chiavris* 10; Reanese/A 6; Fortissimi 1.

Giovanissimi (Sperimentali - Gir. C)
Ancona 33; Pagnacco 32; Tolmezzo Carnia, Virtus Corno 26; Bearzi 25; Nuova Sanda-

nielese 19; Spillimbergo** 10; Rangers*; Moimacco* 6; S. Gottardo -1.

Amatori (1. Categoria - Gir. A)
Pizzeria Le Valli* 19; Latteria Tricesimo 17; Extrem*, Amaranto, Warriors 16; Carpacco 15; Sos Putiferio* 14; Ciconico Villalta*, Carr. Tarondo* 11; Anni '80**, Tramonti* 9; Bar Al Gambero Amaro 7.

Amatori (2. Categoria - Gir. D)
Beivars*, Turkey Pub* 20; Pizzeria Moby Dick 18; Campeggio 17; Chiasielis**, Dinamo Kor-da* 16; Savognese* 15; Adornano* 12; Trattoria da Raffaele 8; Pizzeria al sole due Tarcento*, Sammardenchia 6; Il Gabbiano* 2.

Amatori (3. Categoria - Gir. B)
Over Gunners* 23; Pol. Valnatisone** 20; Friulclean** 16; Orzano* 15; Tuttomeccanica** 14; Racchiuso* 12; Collettivo Savio** 11; Montegnacco** 10; Enoteca Sandi* 7; Pingalongalong** 6; Paura&Delirio a Collosomano** 2.

Le classifiche amatori sono aggiornate al turno precedente. * Una partita in meno, ** Due partite in meno

Seconda sconfitta consecutiva per la squadra di Caiati, sabato prossimo il derby tra le due formazioni amatoriali

Le Valli frena ancora, Sos Putiferio accelera

Blitz della Valnatisone a Tarcento - Allievi vittoriosi, i Giovanissimi del Moimacco a forza 7

Calcio a 5

Nel campionato dilettanti di Prima categoria ancora un blitz della Valnatisone che, in svantaggio a Tarcento, ha rimediato nella seconda frazione di gioco conquistando i tre punti in palio. Le reti di Alberto Pellizzari e Fidel Covazzi hanno capovolto il risultato dei ragazzi del presidente Andrea Specogna, confermando la loro posizione in testa alla classifica in attesa della gara di domenica prossima con la terza della classe, il Caporiacco.

Due sconfitte per gli Juniores della Valnatisone, la prima nel recupero di mercoledì 24 febbraio contro la capolista OI3 a Faedis (gol della bandiera di Andrea Scaunich) e la seconda sabato a S. Pietro con l'Azzurra di Premariacco. Da segnalare in questa gara i due rigori a favore degli ospiti (il secondo neutralizzato da Alessandro Filaoro) e i due pali colpiti rispettivamente da Andrea Scaunich e Giovanni Tropina. La formazione guidata da Pietro Dorigo ieri sera, mercoledì 3 marzo, ha giocato il recupero a Nimis e sabato prossimo sarà impegnata nel derby di Cividale con la Forum Julii di Lodovico Zambelli.

Prezioso successo del gi-

La formazione amatoriale della Savognese che partecipa al campionato di Seconda categoria del Friuli collinare

rone A degli Allievi regionali del Moimacco che hanno superato la Trieste calcio. I ragazzi guidati da Luca Luggan ora possono guardare con fiducia alla salvezza. Nell'altro girone la Valnatisone si è riconfermata squadra di alta classifica superando con il minimo scarto la Pro Cervignano. Pur non giocando un buon calcio, il gol messo a segno da Federico Bait nel corso della prima frazione di gioco ha determinato il successo.

Risultato tennisistico dei Giovanissimi regionali del Moimacco che, con la cin-

quina realizzata da Devid Cudicio e le reti di Luciano e Marco Zufferli, hanno espugnato il campo dell'Union '91.

Brutta esibizione, invece, dei provinciali della Valnatisone sul campo di Reana. Di positivo solo il risultato finale ottenuto per merito delle due reti, una per tempo, messe a segno da Francesco Bellocchio. I padroni di casa sono apparsi però più tonici nel gioco di squadra.

Sconfitti gli sperimentali di Moimacco a Corno di Rosazzo.

Nella Prima categoria

amatoriale del Friuli collinare si è registrata la prima sconfitta casalinga della Pizzeria Le Valli nei confronti della Amaranto. La partita inizia con un episodio sfortunato dei locali: al 10' gran tiro dal limite dell'area di Daniele Rucchin, il portiere avversario è battuto ma il pallone, dopo avere centrato il palo, colpisce la sua schiena terminando a lato. Al 15' una conclusione da fuori area di Cristian Trusgnach costringe l'estremo ospite a volare all'incrocio per salvare la sua porta. Gli avversari passano in vantaggio al 20' su calcio di rigore concesso per fallo in area di Oviszsch. Gli ospiti, con la miglior difesa del campionato, chiudono bene gli spazi evitando qualsiasi rischio. La squadra guidata da Caiati non riesce a rendersi pericolosa ed al 35' una bella parata di Alessandro Iuretig (schierato in campo al posto dell'infortunato Clocchiatti) che devia in angolo un tiro da fuori area evita guai peggiori. Nel secondo tempo la direzione di gara ed i numerosi falli subiti innervosiscono i locali. Al 25' Oviszsch viene espulso e subito la stessa sorte tocca anche a Smrekar, lasciando così la squadra in nove. Nonostante questa situazione la Pizzeria allo scadere potrebbe ottenere la parità con Alberto Vidic che, a tu per tu con il portiere, non riesce a centrare lo specchio della porta.

La Sos Putiferio di Savogna ha espugnato il campo di Branco superando la Carrozeria Tarondo grazie alle reti messe a segno da Massimo Congiu ed Andrea Dugaro. E per sabato 6 marzo alle 14.30 a Savogna c'è frenetica attesa per il derby tra la formazione locale guidata da Walter Petricig e la Pizzeria le Valli di mister Caiati.

In Seconda Categoria, con la rete realizzata da Daniele Medves nel corso del primo tempo, la Savognese ha superato il fanalino di coda, Il Gabbiano, migliorando la sua posizione in classifica.

In Terza categoria la Polisportiva Valnatisone di Cividale è stata superata dalla Pingalongalong di Moimacco. Per i ducali sono andati in gol Marco Debenaghn e Giorgio Del Ben. Paolo Caffi

Si è conclusa la prima fase dei campionati di calcetto Uisp. Ecco le classifiche finali.

Campionato amatori Uisp - Girone A: Paradiso dei golosi 26; Diavoli volanti 22; Santa Maria 21; Simpri Kei da Moreale 18; Boca Juniors Risano 14; Pizzeria da Raffaele, Real Felletto 13; Copia & Incolla 11; Folgore 4.

Girone B: Engaged in show biz 29; Pilutti's Pub 21; Merenderos 20; La Viarte 16; Santa Klaus @ Nevelandia 14; Zomeais, Città di Carlino 13; Artergna 12; Casomai Spazio Notturno 5.

Il Paradiso dei golosi è stato inserito nel girone X della seconda fase con le seguenti squadre: Boca Juniors Risano, Santa Maria, La Viarte e Pilutti's pub. I Merenderos giocheranno invece nel girone Y assieme a Engaged in show biz, Diavoli volanti, Simpri Kei da Moreale e Santa Klaus @ Nevelandia.

Continua, nel campionato amatori Friuli collinare, l'avventura dell'Essiccatoio Dorbolò. Girone C: Pizzeria Al Baffo 10; Paulin/Tex Grill 9; Essiccatoio Dorbolò 8; Fagagna 6; Cdu calcio, Pitrans Bicinicco, Dlf Cervignano 4; Artergna, Dlf Energia & Natura, Pizzeria Cantina fredda 4; Pura Vida Caffè, Rivignanese 2.

Sotto rete Pod mrežo

Nella terza giornata della Coppa Friuli di volley le ragazze del presidente Ettore Crucil hanno giocato a Martignacco superando le udinesi della Libertas Orvi per 3:2 (13:26, 25:22, 25:23, 26:28, 17:15).

Una nuova trasferta attende le ragazze che si misureranno sabato 6 marzo alle 16 a Palmanova con la Futura.

Questa la classifica del girone I: Polisportiva San Leonardo 8; Basiliano Low West volley, Libertas Orvi 6; Pu.Ma.Coop. Pulizie manut. 4; Futura Palmanova 3; CSI Tarcento 0.

Katarina Marinič je dopunla 110 let, je močna an zdrava slovienska koranina

Ima 110 let an je te narstariš Slovienka. Se kliče Katarina Marinič, Tinca Šemlajeva po domače.

Nje primak nam prave, de parhaja iz Ne-diških dolin, zviadedli smo, de nje koranine jih ima v Azli.

Tinca se je rodila v Desklah, vas blizu Kanala ob Soči, na 30. oktobra lieta 1899. Velih senjam je biu za nje 110. rojstni dan v Domu starejših občanov v Novi Gorici. Za ji uoščit za tak vesok jubilej je paršu tudi slovienski predsednik Türk.

Kar so Tinci poviedali, de pride tudi on, je veselo jala: "Dobro, bom spoznala pa še njega!"

Drugi dan, v saboto 31. oktobra so Tinco parpejal v nje domačo župnijo Deskle. Ob 10.00 je bla sveta maša, ki jo je zmlu škof Jurij Bizjak. Cierku je bla puna so-rodnikov an župljanu.

Domači župnijski pevski zbor je par maši pieu tiste piesmi, ki jih je svoj čas tudi Tinca rada piela. Tisti dan pa je bla pru vesela, de za praznovat nje rojstni dan je bla tudi par maši.

Po maši so se vsi ustavli v župnijski dvorani, kjer žene krajevne Karitas so poskarbiele za pit an za jest. Senjam je biu tudi na župnijskem igrišču.

Za tel poseban rojstni dan Kulturno društvo Svoboda iz Deskel in še Jože Gorjanc in Pepe Bl nauščk sta parpravla tudi razstavo s slikami, fotografijami najstarejše slovenke.

Od tekrat je šlo napri vič ku štier miece, počaso počaso pridemo do 111 let! Grede, ki čakamo da se tuole zgodi, objavimo tele slike an nuni Tinci želmo, de jo Buog ohrani takuo lepou, dokjer je njega sveta volja. Kuražno napri, Tinca!

- Bieš počaso - je jala muroza murozu - ker za me je te parvi krat!
- Me če sem ti dau samuo an poljubček!
- Beh... ka misleš se atu ustavit?
***

Kadar smo hodil v osnovno šuolo v Škrutove, učitelj Aldo Specogna an dan je učiu aritmetiko.

- Donas - je poviedu - bomo guoril gor mez odštevanjem (sottrazione). Povejtemi na pamet: na adno viejco so se oparili petnajst tiču. Paršu je jagar an z admim žlagam jih je ubu sedam. Dost jih je ostalo na viejci?

Vsi smo odguril: osem! Samuo Marija Matijova iz Dolienjanega, ki nje stric Vigjac je biu jagar an pogostu je striju tiče, je poviedala:

- Na viejci nie ostalo obednega tča!
- Zaki obednega? - je poprašu meštri.
- Zatuo, ki kadar jagar je ustreliu an jih je ubu sedam, te drugi so utekli, ku so čul žlah!
***

Adna gospa je srečala gaspuoda famoštra:

- Sem pru obupana, gospuod famoštar!
- Ka se vam gaja gospa? - jo je poprašu gaspuod nunac.
- So mi naredli an šenk...
- Če je takuo bi muorla bit vesela! Kaj so vam šenkali?
- Adno papigo, ki guori.

- Je an liep šenk, sa imam tudi adno papigo! Kaj vam liepega guori?
- Je glih tuole muoj problema: vsaki krat, ki me vide mi zauče: "De bi ti krepala, stara baba!"
- Oh, muoj Buog, ma je strašnuo!

- Ja, sem pru obupana gospuod famoštar, na viem vič ki narest za jo stuort genjat mi guorit tajšne garde besiede!
- Poskarbim ist. Vam posodim mojo papigo, ki zna guorit samuo te po-božne besiede an bote videla, de tudi vaša papiga rata pridna!

Žena je vzela štijo an jo nesla damu. An tiedan potle se je parkazala nazaj pred faruž an ložla tisto štijo na prag:
- Daržajte žihar vašo papigo, gospuod nunac!
- Ka se j' zgodilo?
- Nič! Je vse ku priet! Vsaki krat, ki moja papiga me vide mi zauče le tisto besiedo: "De bi ti krepala, stara baba!"

- Oh neverjetno! An moja papiga, ki zna samuo pobožne besiede, ki odguori?
- Usliši nas, oh muoj Buog!

SOVODNJE

Ložac

Hitra smart

Na naglim je na svojim duomu umaru Mario Pienig. Imeu je samuo 55 liet.

Za njim jočejo bratje, kunjade, navuodi an druga žlahta.

Venčni mier bo počivu v Matajуре, kjer smo nu dali zadnji pozdrav v četartak 18. februarja popudan.

Gabruca

Umarla sin an mama

Naši te stari pravejo, de kar smart začne plesat v adni hiši, pleše na duzim. Hvala Bogu nie nimar takuo, kajšan krat pa se na žalost tudi tuole zgodi. An v Guojovi družini iz naše vasi je ratalo.

Na naglim je tan doma umaru Pietro Vogrig - Guoju. Imeu je samuo 60 liet. Tisto vičier priet Petar je igru

na karte dol v Sauodnji, pozdravu je parjatelje an šu zdrav an veseu damu. Umaru je ponoč v sne. Glih za Božič lieta 2008 mu je bla umarla žena Ester Predan iz Mašere. Imiela je samuo 53 liet.

Petar je biu močan an zdrav mož, ki je skarbeu za njega družino an tudi za mamo Marijo.

Z njega smartjo je v veliki žalost pustu hči Claudio, zeta Fabrizia, navuode Giado an Thomasa, sestere, kunjade, navuode an drugo žlahto.

Petar bo venčni mier počivu v Čeplesišču, kjer je biu njega pogreb v torak 23. februarja popudan.

An tiedan potle je zapustila tel sviet njega mama Maria Gos, uduova Vogrig. Maria je učakala lepe lieta, 89. Nie bla pravega zdravja, že vič cajta je bla v čedajskem špitale an vsi so se tru-

dil, da bi ne zaviedela, de nje sin Petar je zapustu tel sviet.

Velika žalost je za nje hčere, za zeta, nevieste, navuode, pranavuode, Marijo an vso žlahto.

Maria bo venčni mier počivala par sine v Čeplesišču, kjer smo ji dal zadnji pozdrav v sriedo 3. marca popudan.

Barca

Smart mlade žene

Tudi v družini, ki živi v Barcah se je smart tele zadnje cajte previč krat parkazala.

Zadnjav hiši, ki je zapustila tel sviet je Lorenza (Renza) Cernoia, poročena Cromaz. Renza se je rodila v Jakopinovi družini v Ahtuci 62 liet od tega. Oženila se je z Lucianam (Lucio) Cromaz z Barc. Pet liet od tega jim je v ciestni nasreči umaru zet Luca, ki je zapustu njih hči Diano uduovo z majhana

no čičico. Ku de bi na bluo že zadost tegà, je setemberja 2008 zavojno nasreče, ki se je zgodila na diele, umarla še Diana, Jessica je ostala takuo brez mame an brez tata.

Parve dni ženarja je umarla tašča od Renze, Erminia Marchig, uduova Cromaz. Seda še ona.

Za njo jočejo mož Lucio, sin Dario an Alessandra, majhana navuoda Jessica, sestere Giuliana an Bruna, kunjadi, navuodi an vsa druga žlahta.

Na pogrebu Renze, ki je biu v Sauodnji v sriedo 24. februarja, se je zbralo puno ljudi za dat nomalo kuraže teli takuo huduo zajeti družini.

SREDNJE

Podsriednje

Žalostna novica

Buog je h sebe poklicu Erminio Crisetig, uduovo Tomasetig. Učakla je 91 liet.

Erminia se je rodila v veliki Varhuščakovi družini v Podsriednjem. Oženila se je le v vas an šla za neviesto v Siučjovo družino.

Za njo jočejo hčere Lucia, Mariarosa, Gabriella an Teresa, zeti, navuodi, pranavuod, sestra Lina, ki živi le v vasi, an vsa žlahta.

Za venčno bo počivala v britofe v Podutani, kjer je

biu nje pogreb v sriedo 24. februarja popudan.

ŠPETER

Puoje

Žalostna novica

V videnskem špitale nas je zapustila Romilda Vogrig, uduova Petricig.

Klical so jo vsi Ilde an je imiela 86 liet.

V žalost je pustila sina, ki se kliče Gianni, pa je zlo poznan kot Gorca, brata, kunjade, navuode an drugo žlahto.

Zadnji pozdrav smo ji ga dali v četartak 18. februarja zjutra v Gorenjim Barnase.

ZAHVALA / GRAZIE

Tata Tiziano, mama Sara zahvalejo vse tiste, ki so bli par maš, ki so jo zmolili v Marsine an v Špietre v spomin na njih dragega sina Willyja. Bohloni vsiem tistim, ki so ga imiel an ga imajo šele radi.

Il papà Tiziano e la mamma Sara ringraziano tutti quelli che hanno partecipato alle sante messe nella chiesa di Mersino e in quella di San Pietro in memoria del loro Willy. Grazie a tutti quelli che gli hanno voluto e gli vogliono ancora bene.

MOJMAG

Mojmag - Topoluove
24.02.07-24.02.2010
Bruno Filipig - Tamažu

"Sei sempre vivo nei nostri cuori."

Lo ricordano con tanto amore e rimpianto la moglie Anita, i figli Sandro con Cinzia e Mattia, Roberto con Sonia e Tommaso, tutti i parenti e chi gli voleva bene. V mieru počivi.

VENDESI a San Pietro al Nat. appartamento 80 mq, cucina, soggiorno, 2 camere, bagno, ripostigli, cantina e posto auto coperto. Prezzo interessantissimo. Tel. 0432/727381

VENDESI armonica diatonica Železnik € 1.400 tel. 335 5387249

PONTEACCO affittasi casa arredata anche brevi periodi. telef. 0432/730412, lasciate un messaggio, sarete richiamati

PLANINSKA DRUŽINA BENEČJE
ŠKRBINA, 2.054 m
zimski vzpon - zelo zahteven nedelja, 7. marca
skupaj s Slovenskim planinskim društvom Gorica odg. Boris 0481/81965

PLANICA 2010
svetovno prvenstvo v smučarskih poletih
campionato mondiale di salto e volo con gli sci
(il più grande trampolino del mondo)
sobota, 20. marca
avtobusni izlet - gita in pullman
ob 7.00 odhod iz Špetra
za kosilo vsak naj poskarbi za se
(člani Planinske 14 €, ne člani 16 €)
info in vpisovanje: Joško 328 4713118

novi matajur
Tednik Slovencev videmske pokrajine

Odgovorna urednica: JOLE NAMOR
Izdajaja: Zadruga Soc. Coop NOVI MATAJUR
Predsednik zadruga: MICHELE OBIT

Fotostavek in tisk: EDIGRAF s.r.l.
Trst / Trieste

Redazione: Ulica Ristori, 28
33043 Čedad/Cividale
Tel. 0432-731190 Fax 0432-730462
E-mail: novimatajur@spin.it
Reg. Tribunale di Udine n. 28/92
Il Novi Matajur fruiseo dei contributi statali diretti di cui alla Legge 7.8.90 n. 250

Naročnina - Abbonamento
Italija: 35 evro • Druge države: 40 evrov
Amerika (z letalsko pošto): 62 evrov
Avstralija (z letalsko pošto): 65 evrov

Poštni tekoči račun ZA ITALIJO
Conto corrente postale
Novi Matajur Čedad-Cividale: 18726331

Bančni račun ZA SLOVENIJO
IBAN: IT 25 2 05040 63740 000001081183
SWIFT: ANTBIT2P97B

Včlanjen v USPI
Associato all'USPI

Zima je kajšan krat tudi liepa!

Lietos se je nakidalo puno snega po naših vaseh

Seda, ki parhaja pomlad, lahko moremo pravt, de tudi zima nie takuo slava! Sevieda, zima pride reč mraz, led, snieg an za ljudi, ki žive po gorah an muorejo iti v dolino za dielo, v šuolo al za opravila, je huda: je trieba vstat zagoda, diet gor kietne na avto, se parpejat dol za kraj, snet dol kietne... Če pa je še led, vse je še buj težkuo. "Zima je pa vseglh liepa!" nam pravejo Erika an nje brat Matteo, Mačkinovi po tatu an Fejcovi po mami iz Gorenjega Tarbja, otroc od Erike Biagio an Dana, an Amerigo, ki je paršu za zeta v Gorenj Tarbi, kar je oženu Eriko.

Tele lepe fotografije, ki jih je naredu Amerigo, so nam storle iti s spominam, na kar smo bli tudi mi otroc an smo se z lesenimi vlakam šukal dol po klanceh, an vasnjani so nam zad uekal an trugal, zak kjer je pasala vlaka, se je še buj zaledilo an je bluio ries nagobarno hodit! Al misleta, de smo jih poslušal?! Ben pač, pa samuo kar je kaka šiba, uišča zapiela po ritki an okuole nogi!

Informacije za vse

Guardia medica

Za tistega, ki potrebuje miediha ponoč je na razpolago »guardia medica«, ki deluje vsako nuoc od 8. zvičer do 8. zjutra an sabato cieu dan do 8. zjutra od pandiejka. Za Nediške doline se lahko telefona v Špieter na številko 727282, za Čedajski okraj v Čedad na številko 7081.

Poliambulatorio

S. Pietro al Nat, via Klancic 4
Consultorio familiare
0432.708611
Servizio infermier. domic.
0432.708614

Kada vozi litorina

Železniška postaja / Stazione di Cividale: tel. 0432/731032

Občine

DO 5. JUNIJA 2010
Iz Čedada v Videm:
ob 6.00, 6.30*, 7.00, 7.30*, 8.00, 9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 12.30*, 13.00, 13.30*, 14.00, 15.00, 16.00, 16.30*, 17.00, 17.30*, 18.00, 18.30*, 19.00, 19.30*, 20.00, 22.00, 23.00**
Iz Vidma v Čedad:
ob 6.33*, 7.03*, 7.33, 8.03*, 8.33, 9.33, 10.33, 11.33, 12.33, 13.03*, 13.33, 14.03*, 114.33, 15.33, 16.33, 17.03*, 17.33, 18.03*, 18.33, 19.03*, 19.33,

20.03*, 20.33, 22.33, 23.33**

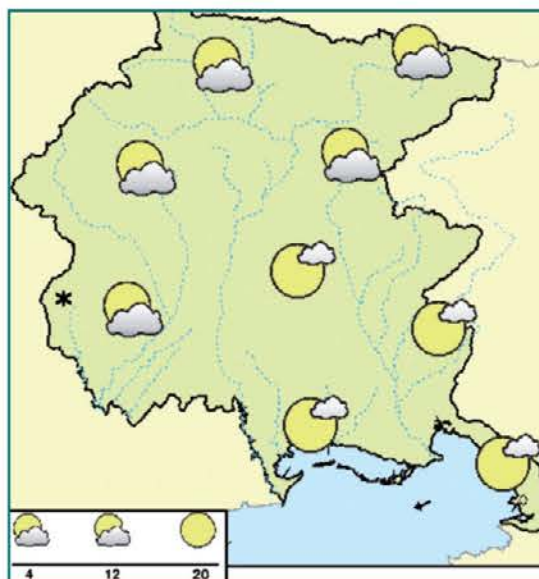
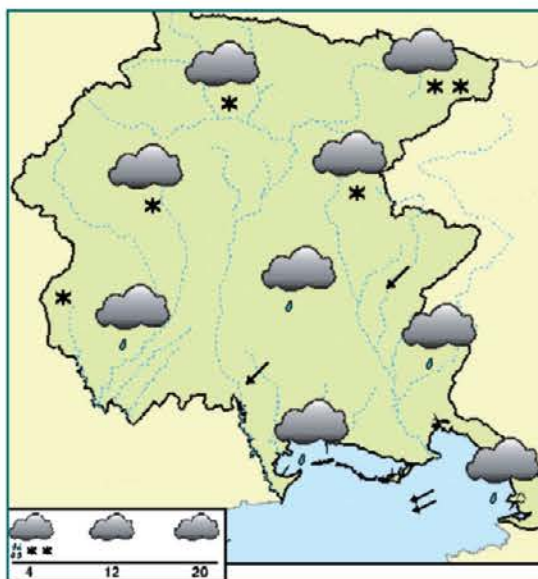
* samuo čez tiedan
** samuo tu nedlejo an ob praznikih

Nujne telefonske številke

Bolnica Čedad 7081
Bolnica Videm 5521
Policija - Prva pomoč 113
Komisarjat Čedad 703046
Karabinierji 112
Ufficio del lavoro 731451
INPS Čedad 705611
URES - INAC 730153
ENEL 167-845097
Kmečka zveza Čedad .. 703119
Ronke Letališče .. 0481-773224
Muzej Čedad 700700
Čedajska knjižnica 732444
Dvojezična šola 717208
K.D. Ivan Trinko 731386
Zveza slov. izseljencev .. 732231

VREMENSKA NAPOVED ZA FURLANIJO JULIJSKO KRAJINO

DEŽELNA METEOROLOŠKA OPAZOVALNICA FJK ARPA OSMER
Tel. 0432934111 - www.meteo.fvg.it slovensko@osmer.fvg.it

SPLOŠNA SLIKA

V noči na četrtek bo nad Korziko nastalo območje nizkega zračnega pritiska. V višjih plasteh ozračja bodo nad našo deželo dotekali vlažni južni tokovi, v prizemlju pa severovzhodni. Jutri bo nato od severovzhoda začel dotekati kar mrzel zrak.

OBETI

Po vsej verjetnosti bo prevladovalo spremenljivo do pretežno oblačno vreme, tudi s padavinami. Mrzlo bo.

Četrtek, 4. marca

Ponoči bo rahlo deževalo, nad okoli 600 m, pa rahlo snežilo, mogoče tudi na Krasu. Čez dan bo prevladovalo oblačno vreme, ponekod se bodo še pojavljale padavine, le na Trbiškem bodo vztrajale dlje. Po nižinah bo pihala zmerna burja, ob morju pa močna tudi s kakšnim zelo močnim sunkom.

Petek, 5. marca

Zgodaj zjutraj bo lahko še nekaj oblačnosti, sicer pa bo po vsej deželi prevladovalo jasno vreme z nizko vlago. Ob morju bo pihala zmerna burja. Čez dan se bo lahko v hribih pojavila oblačnost, ki se bo lahko nato širila proti nižini. V Predalpah bi lahko prišlo do kake snežne plohe.

	Nižina	Obala
Najnižja temperatura (°C)	3/6	3/6
Najvišja temperatura (°C)	7/10	6/8

	Nižina	Obala
Najnižja temperatura (°C)	1/4	2/5
Najvišja temperatura (°C)	8/10	6/8

Srednja temperatura na 1000 m: -1°C
Srednja temperatura na 2000 m: -7°C

Srednja temperatura na 1000 m: -3°C
Srednja temperatura na 2000 m: -12°C

Ure sonca					Sonce meglja	Megla	Zmanjšana vidljivost	Srednji veter			Padavine (od polnoči do 24h)				Nevihita	Sneg
jasno	zmerno obl.	spremenj.	oblačno	pretežno obl.	nizka obl.			lokalni	zmeren	močan	rahle	zmerne	močne	obilne		
8 ali več	6-8	4-6	2-4	2 ali manj					3-6 m/s	>6 m/s	0-5 mm	5-10 mm	10-30 mm	>30 mm		*

Dežurne lekarne / Farmacie di turno

OD 5. DO 11. MARCA
Čedad (Fontana) 0432 731163 - Neme 790016
San Giovanni al Nat. 756035 - Tavorjana 715533

Kam po bencin / Distributori di turno

NEDELJA 7. MARCA
Api Čedad (na poti prouti Manzanu)